

Suomen rajavartiolaitos

Teknisen valvonnan uudistaminen liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan näkökulmasta

Noora Grönthal

Erika Kurvi

OPINNÄYTETYÖ
Helmikuu 2025

Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Juridiikan opintosuuntaus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Juridiikan opintosuuntaus

GRÖNTHAL, NOORA & KURVI, ERIKA:

Suomen rajavartiolaitos

Teknisen valvonnan uudistaminen liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan näkökulmasta

Opinnäytetyö 65 sivua, joista liitteitä 17 sivua

Helmikuu 2025

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Tampereen ammattikorkeakoulun julkisoikeuden perusteet -kurssille oppimateriaali Suomen rajavartiolaitosiin 5.7.2024 tulleesta muutoksesta liittyen tekniseen valvontaan. Tarkastelimme teknisen valvonnan uudistusta erityisesti yksityiselämän suojan ja liikkumisvapauden näkökulmasta. Tarkoituksena oli tuottaa oppimateriaali, joka tukee opiskelijoiden ymmärrystä perus- ja ihmisoikeuksista sekä auttaa heitä soveltamaan julkisoikeudellisia normeja käytäntöön.

Tavoitteenamme oli tehdä monipuoliseen lähdeaineistoon pohjautuva kattava raportti, jonka toteutimme lainopillisin menetelmin. Tavoitteena oli myös luoda opiskelijalähtöinen ja osallistava oppimateriaali, jonka myötä opiskelijoilla on mahdollisuus syventyä perus- ja ihmisoikeuksiin, erityisesti liikkumisvapautteen ja yksityiselämän suojaan. Työn erityisenä huomion kohteena oli tarkastella, miten teknisen valvonnan uudistamisessa turvattiin yksityiselämän suojan ja liikkumisvapauden toteutuminen muuttuneessa turvallisuustilanteessa.

Työn tuotoksena syntynyt oppimateriaali vastasi tilaajan tarpeisiin tarjoamalla selkeää sisältöä ajankohtaisesta aiheesta. Rajavartiolaitosin uudistus oli aiheena ajankohtainen, joten oppimateriaalin laatiminen tästä aiheesta oli niin tekijöiden kuin työn tilaajankin mielestä työelämätarpeeseen hyvin soveltuva. Oppimateriaali tukee opiskelijoiden oppimista perus- ja ihmisoikeuksien yleisistä periaatteista sekä säädettävien lakien perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvioinnista.

Asiasanat: rajavartiolaitos, liikkumisvapaus, yksityiselämän suoja, oppimateriaali, tekninen valvonta

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree programme in Business Administration
Jurisprudence

GRÖNTHAL, NOORA & KURVI, ERIKA:
Border Guard Act
Reforming Technical Surveillance from the Perspective of Free Movement and
Privacy Protection

Bachelor's thesis 65 pages, appendices 17 pages
February 2025

This study aimed to develop learning material for the *Basics of Public Law* course at Tampere University of Applied Sciences. The focus was on the Finnish Border Guard Act, particularly its amendment on July 5, 2024, concerning technical supervision. The reform was examined primarily from the perspectives of the protection of private life and freedom of movement.

Our objective was not only to produce a comprehensive legal report but also to create student-centered and inclusive learning material. The report discusses the Finnish Border Guard Act and the general principles of fundamental and human rights, emphasizing the balance between freedom of movement, privacy protection, and security. The material is designed to go beyond theoretical knowledge by encouraging students to engage in critical thinking about these fundamental rights in relation to national security measures.

As a result, the learning material successfully met the needs of the client by providing clear and accessible content on a timely issue. It enhances students' understanding of the role of technical supervision in border security while fostering informed discussions on the implications for individual rights.

Key words: Border Guard Act, freedom of movement, protection of private life, learning material, technical supervision

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Työn tarkoitus ja tavoite	6
1.2	Työn rakenne	7
1.3	Toteutustapa ja käytettävät menetelmät	7
1.4	Työn rajaus ja tutkimuskysymykset.....	8
2	RAJAVARTIOLAIN HISTORIA JA KEHITYS SUOMESSA.....	10
2.1	Suomen rajavartiolaiton historia	10
2.2	Suomen rajavartiolaiton kehitys	11
2.3	Teknologian kehitys rajojen valvonnassa.....	12
2.4	Suomen rajavartiolaiton nykyinen tilanne	14
3	PERUS- JA IHMISOIKEUDET RAJAVARTIOLAINSÄÄDÄNNÖN NÄKÖKULMASTA	16
3.1	Perus- ja ihmisoikeuksien yleiset periaatteet	16
3.2	Perusoikeuksien rajoittaminen	18
3.3	Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen seuranta	19
3.4	Perus- ja ihmisoikeudet sekä rajavartiolaitonlaki	21
3.5	EU:n ja kansainvälisten sopimusten vaikutus Suomen rajavartiolaitonlainsäädäntöön	24
4	RAJAVARTIOLAIN UUDISTAMISEN PERUSTEET JA TAVOITTEET PERUS- JA IHMISOIKEUKSIEN KANNALTA	25
4.1	Muuttuvat turvallisuushaasteet ja rajavartiolaiton päivytystarve	25
4.2	Lausuntokierros hallituksen esityksestä	26
4.3	Yksityiselämän suojan ja liikkumisvapauden huomioiminen rajavartiolaiton uudistuksessa	30
4.4	Lain päivittämisen tavoitteet ja odotetut vaikutukset	31
5	OPPIMATERIAALIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	34
6	OPINNÄYTETYÖPROSESSI	37
7	POHDINTA	39
	LÄHTEET.....	41
	LIITTEET	49
	Liite 1. Oppimateriaali julkisoikeuden perusteet -kurssille	49

LYHENTEET

EIS, Euroopan ihmisoikeussopimus	Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suo- jaamiseksi
EIT	Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
EN	Euroopan neuvosto (EN, Council of Europe, CoE)
EU	Euroopan unioni
HE	Hallituksen esitys eduskunnalle
KP-sopimus	Kansalaisyhteiskunta- ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus
OTT	Oikeustieteen tohtori
PL, Perustuslaki	Suomen perustuslaki (731/1999)
TAMK	Tampereen ammattikorkeakoulu
TSS-sopimus	Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus
YK	Yhdistyneet kansakunnat

1 JOHDANTO

1.1 Työn tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa Tampereen ammattikorkeakoulun julkisoikeuden perusteet -kurssille oppimateriaali, jossa tarkastellaan Suomen rajavartiolaitos- ja erityisesti teknisen valvonnan uudistuksia liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan näkökulmasta. Suomen rajavartiolaitoslakiin (578/2005) 5.7.2024 voimaan tullut uudistus on ajankohtainen, joten oppimateriaalin tuottaminen tästä aiheesta on kurssin opiskelijoille hyödyllinen.

Työn erityisenä tavoitteena on tarkastella, miten lain teknisen valvonnan uudistaminen voi parantaa rajaturvallisuuden ylläpitoa samalla, kun varmistetaan, että keskeiset perus- ja ihmisoikeudet turvataan. Raportissa käsitellään kattavasti Suomen rajavartiolaitos- ja perus- ja ihmisoikeuksien yleisiä periaatteita, jotta lukija pystyy syventymään nimenomaan tekniseen valvontaan liikkumisvapauden sekä yksityiselämän suojan näkökulmasta.

Opinnäytetyön tavoitteena on rakentaa oppimateriaali siten, että se herättää opiskelijoissa kiinnostusta ja auttaa heitä hahmottamaan rajavartiolaitos- ja perus- ja ihmisoikeuksien teemat osana laajempaa oikeudellista ja yhteiskunnallista kontekstia. Tavoitteena on, että materiaali ei ainoastaan välitä teoriapohjaista tietoa, vaan se myös innostaa opiskelijoita pohtimaan kriittisesti perusoikeuksien ja turvallisuuden välistä tasapainoa. Työskentelyn lähtökohtana on tehdä monimutkaisista juridisista teemoista saavutettavia, ajankohtaisia ja ymmärrettäviä erilaisille opiskelijatyypeille.

Vuonna 2023 Laura Lehikoinen on tehnyt Tampereen yliopistossa opiskellessaan pro gradu -tutkielman rajavalvonnan sääntelyn suhteesta perus- ja ihmisoikeuksiin erityisesti muuttoliikettä hyödyntävän hybridivaikuttamisen näkökulmasta. Tämä tarkastelu liittyy vuoden 2022 rajavartiolaitos- ja perus- ja ihmisoikeuksien uudistukseen, joka osaltaan pohjusti myös nyt käsillä olevaa lainsäädännön kehitystä.¹ Tässä opinnäyte-

---

¹ Lehikoinen 2023

työssä laajennamme näkökulmaa tarkastelemalla rajavartiolain teknisen valvonnan uudistuksia erityisesti yksityiselämän suojan ja liikkumisvapauden näkökulmasta.

1.2 Työn rakenne

Opinnäytetyössä käsittelemme ensin rajavartiolain historiaa sekä kehitystä. Sen jälkeen pääsemme syventymään nimenomaan viimeisimpään uudistukseen, erityisesti teknisen valvonnan osalta, joka rajavartiolakiin on tehty sekä sen nykyiseen tilanteeseen. Tämän osuuden ansiosta opinnäytetyön lukija saa kattavan ymmärryksen rajavartiolain olemassaolon syistä sekä siitä, mitkä syyt ovat johtaneet uudistuksen tekemiseen.

Teoriaosuudessa käymme myös läpi, mitä tarkoittaa perus- ja ihmisoikeuksien yleiset periaatteet sekä miten niiden toteutumista seurataan. Teoriaosuuden loppuksi syvennymme vielä tarkemmin rajavartiolain uudistamisen tavoitteisiin ja odotettuihin vaikutuksiin sekä siihen, miten liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan toteutuminen on kyseisessä lakiuudistuksessa huomioitu.

Oppimateriaalin tarkoituksena on tuoda raportin teemat esille selkeällä, opiskelijalähtöisellä ja innostavalla tavalla. Oppimateriaali suunnitellaan tukemaan julkisoikeuden opiskelijoiden oppimista tarjoamalla selkeä ja informatiivinen materiaali, joka sisältää aiheeseen syventäviä pohdintatehtäviä.

1.3 Toteutustapa ja käytettävät menetelmät

Tuotamme opinnäytetyömme toiminnallisena työnä. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on ammatillisessa kentässä toimiva käytännön ohjeistus, opas-

tus, toiminnan järjestäminen tai järkeistäminen. Opinnäytetyön tulee olla työelämälähtöinen.² Tässä tapauksessa kyse on oppimateriaalin luomisesta Tampereen ammattikorkeakoulun oikeustradenomiopiskelijoille suunnatulle julkisoikeuden perusteet -kurssille. Tilaajana työlle toimii Tampereen ammattikorkeakoulu.

Toteutamme opinnäytetyön kirjallisen osuuden lainopillisin menetelmin raportin muodossa. Lainoppia eli oikeusdogmatiikkaa on pidetty oikeustieteen perinteisenä ydinalueena, tutkimuskohteenaan voimassa oleva oikeus.³ Työn toisena osana on oppimateriaali, joka löytyy tämän raportin lopusta liitteenä. Opinnäytetyön arviointikriteereiden mukaan työn tulee olla innovatiivinen, ja olemmekin hyödyntäneet omia kokemuksiamme oppimateriaalin teossa.

1.4 Työn rajaus ja tutkimuskysymykset

Rajavartiolainsäädäntöön viime aikoina tulleet muutokset ovat meitä molempia henkilökohtaisesti kiinnostava aihe. Koska aiheen tulee kuitenkin olla riittävän rajattu, päätimme kohdistaa opinnäytetyömme rajavartiolain viimeisimpään muutokseen koskien teknistä valvontaa. Tarkastelemme lakimuutosta erityisesti perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta syventyen liikkumisvapauteen ja yksityiselämän suojaan. Liikkumisvapaus on keskeinen oikeus rajavalvonnan yhteydessä, sillä tekninen valvonta voi rajoittaa yksilöiden vapaata liikkuvuutta. Yksityiselämän suoja puolestaan korostuu, koska valvontateknologiat voivat puuttua ihmisten henkilökohtaiseen elämään ja tietosuojaan, mikä tekee tästä näkökulmasta erityisen tärkeän arvioitavaksi perus- ja ihmisoikeuksien kannalta.

Opinnäytetyön tekemisen kohdentamisessa olemme hyödyntäneet jo opinnäytetyön alkuvaiheilla suunniteltuja työn tarkoitusta ja tavoitetta. Lisäksi olemme määrittäneet työlle tutkimuskysymykset, jotka ovat ohjanneet ja rajanneet aihetta. Tutkimuskysymyksiin tulemme vastaamaan raportissamme. Nämä tutkimuskysymykset ovat: Millaisia toimivaltuuksia 5.7.2024 voimaan tullut rajavartiolain uudis-

---

² Vilka & Airaksinen 2003, 9–10

³ Hirvonen 2011, 21

tus antoi Rajavartiolaitokselle? Miten lakiuudistuksessa on huomioitu liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan toteutuminen? Millainen on hyvä ja pedagogisesti laadukas oppimateriaali?

2 RAJAVARTIOLAIN HISTORIA JA KEHITYS SUOMESSA

2.1 Suomen rajavartiolain historia

Rajojen vartioiminen on tullut ajankohtaiseksi jo Suomen itsenäistyessä. Tuolloin valtakunnan rajojen vartioimisesta on säädetty ensimmäisen kerran päätöksellä Ruotsin Kuningaskunnan vastaisen maarajan ja läheisten rajaseutujen vartioimista varten asetetusta väliaikaisesta rajavartiopataljoonasta (103/1918). Maaliskuussa 1918 ylipäällikkö Mannerheim alkoi järjestämään Suomen pohjoisrajalta sotilaallista rajavartiointia yhteistyössä Tullin kanssa.⁴

Heinäkuussa 1918 rajajoukot pohjoiselta länsirajalta siirrettiin senaatin sisäasiainlaitoksen valvontaan. Myös itärajan vartiointi siirrettiin sisäasiainministeriölle valtioneuvoston istunnossa maaliskuussa 1919.⁵ Vastuun siirto sotaministeriöltä sisäasiainministeriölle oli edistyksellinen, sillä EU:n linjauksen mukaan rajan turvaaminen kuului sisä- tai oikeusministeriöiden toimialaan⁶. Rajavartiostojen tehtävänä oli valvoa valtakunnan itäistä maarajaa poliisi- ja tullivartiointin keinoin. Niiden toiminta noudatti sotilaallista järjestystä. Rajavartiostojen päälliköt ja miehistö olivat valtuutettuja pidättämään henkilöitä sekä suorittamaan etsintöjä ja takavarikkoja. Suojeluskunnat sekä tulli- ja poliisiviranomaiset olivat velvollisia antamaan virka-apua rajakomendanteille näiden pyynnöstä.⁷

Tasavallan presidentti allekirjoitti 17.4.1931 lain rajavartiolaitoksesta (135/1931). Tässä seitsemän pykälää sisältävässä laissa määritettiin rajavartiolaitoksen tehtävä ja kokoonpano sekä käsiteltiin virkoja, toimia, henkilöstön oikeuksia ja velvollisuuksia sekä varusmiesten koulutuksia. Rajavartiolaitoksesta annetun lain myötä annettiin myös asetus rajavartiolaitoksesta (28/1932) vuonna 1932. Nämä olivatkin Rajavartiolaitoksen toiminnan tärkeimmät perusteet.⁸

---

⁴ HE 6/2005, kappale 2.1

⁵ HE 6/2005, kappale 2.1

⁶ Kostamovaara 2019

⁷ HE 6/2005, kappale 2.1

⁸ Turpeenniemi 1976, 217–218

Rajavartiolakiin on tullut vuosien mittaan useita muutoksia. Vuoden 1931 rajavartiolaki päivitettiin kokonaisuudessaan vuoden 1944 lailla rajavartiolaitoksesta (980/1944). Rajavartiolakia uudistettiin myös vuonna 1975 lailla rajavartiolaitoksesta (5/1975). Vuoden 1975 rajavartiolaissa rajavartiolaitoksen tehtäviin sisältyi valtakunnan rajojen valvonta ja vartiointi sekä luvattomien rajanylitysten estäminen, paljastaminen ja tutkinta. Rajavartiolaitoksen vastuulla oli myös yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito rajojen läheisyydessä sekä tullivalvonta merellä ja maarajoilla.⁹

Yleisesikuntaeverstiluutnantti P.W. Turpeenniemi on vuonna 1976 julkaistussa artikkelissaan todennut, että Rajavartiolaitoksen tulevaisuuden kehitysnäkymät liittyvät mm. yhteiskunnalliseen ja teknilliseen kehitykseen. Lentokaluston, maakulkuneuvojen sekä viestintävälineiden kehitys ja lisääntyminen avaa mahdollisuuksia tehostaa rajanvalvontamenetelmiä sekä muita kansalaisten turvallisuutta lisääviä toimia.¹⁰

Nykyisellään Suomen rajavartiolaissa säädetään valtakunnanrajan ylittämisestä ja sen valvonnasta sekä Rajavartiolaitokselle ja rajavartiomiehelle kuuluvista tehtävistä ja toimivaltuuksista. Lain 85 §:n mukaan rajavartiolaki on tullut voimaan 1.9.2005 ja se on voimaan tullessaan kumonnut lain rajavartiolaitoksesta (320/1999) sekä rajavyöhykelain (403/1947).

2.2 Suomen rajavartiolain kehitys

Rajavartiolaki lähti muodostumaan kohti nykyistä muotoaan "Hallituksen esitys eduskunnalle rajavartiolaitosta ja rajavyöhykettä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi (HE 6/2005)" myötä. HE 6/2005 mukaan viimeisen kymmenen vuoden aikana poliisin, puolustusvoimien ja tullin henkilöstömäärä on vähentynyt Suomessa. Rajavartiolaitoksen henkilöstön määrä on vähentynyt noin 500 hengellä. Rajavartiolaitoksen on ollut pakko siirtää merkittävä osa henkilöstöstään länsirajalta itärajalta ja pohjoisesta etelään. Rajavalvonnan ja rajatarkastusten tehokkuuden säilyttämiseksi on välttämätöntä, että rajanylityspaikoilla ja niiden välisillä

---

⁹ HE 6/2005, kappale 2.1

¹⁰ Turpeenniemi 1976, 234

alueilla voidaan käyttää nykyaikaisia valvonta- ja tarkastusmenetelmiä sekä -tekniikkaa. Samalla on varmistettava perusoikeuksien toteutuminen.¹¹

Sisäministeriön arviossa rajavartiolaitoslainsäädännön muutostarpeista vuodelta 2022 (VN/7427/2022) todetaan, että osa Rajavartiolaitoksen teknisistä valvontajärjestelmistä on rakennettu jo 1990-luvulla. Arvion mukaan teknologian nopean kehityksen vuoksi on perusteltua selvittää, millainen tekninen ja radiotekninen valvontajärjestelmä tukisi rajaturvallisuutta sekä Rajavartiolaitoksen toimintaa.¹²

Koska teknologiasta ja digitalisaatiosta on tullut perusteellinen osa yhteiskuntaa ja ihmisten arkea, on rajaturvallisuutta lisäävän teknologiamuutosten pohdinnassa huomioitava perusoikeuksiin, kuten yksityisyyden suojaan liittyvät vaikutukset. Muutosten myötä turvatut edut ja aiheutuvat haitat tulisi olla perusoikeusnäkökulmasta tasapainossa.¹³

2.3 Teknologian kehitys rajojen valvonnassa

Rajojen vartiointissa on alettu hyödyntämään teknologiaa pienin askelin jo 1960-luvulla. Tutkalaitteistojen ansiosta merivartiostoilla oli alkuun pieni etumatka, mutta 1990-luvulla tapahtui koko Rajavartiolaitosta koskettanut muutos. Tuolloin Kainuun Vartiuksessa kupariset ansalangat ja kamerat olivat jo arkipäivää ja niistä siirryttiinkin seuraavalle asteelle, eli aloitettiin kokeilut elektronisesti valvotusta kohdealueesta. Hyvien tulosten myötä voitiin vähentää partiointia metsä- ja erämaa-alueilla. Vaikka uutta tekniikkaa saatiin nopeasti käyttöön, oli perinteinen partiointi yhä tärkein maarajojen valvontamuoto.¹⁴

Maarajojen vartiointiin tehtiin merkittävä muutos vuosien 1996–1997 aikana, kun tekninen valvontajärjestelmä saatiin toimintaan. Näiden muutosten myötä perinteinen partiointi väheni reilusti, mutta rajavalvontaan käytettyjen tuntien kokonais-

---

¹¹ HE 6/2005, 1

¹² Sisäministeriö 2022, 8

¹³ Sisäministeriö 2022, 8

¹⁴ Pohjonen 2009, 128

määrä kasvoi. Tarkoituksena ei kuitenkaan ollut perinteisen rajavalvonnan korvaaminen tekniikalla, vaan parhaimpaan tulokseen päästiin teknologian ja rajavartijan yhteispanoksella. Teknologian kehitys jatkui ja Rajavartiolaitos tehosti toimintaansa sen avulla. Silloinen Kaakkois-Suomen Rajavartioston komentaja, eversti Juhani Paakkinen laati talous- ja toimintasuunnitelman, jonka myötä perustettiin mm. tilannekeskuksia alakeskuksineen Rajavartioston alueelle. Keskuksiin sekä niiden ympäristöön sijoitettiin kamera- ja valvontatietojärjestelmiä, GPS-paikanninlaitteita, sanomalaitejärjestelmä sekä sensoreita. Uusi, valtakunnallinen viranomaisradioverkko paransi osaltaan johtamisen edellytyksiä.¹⁵

Vuonna 2009 ilmestyneessä kirjassaan Juha Pohjonen toteaa, että teknisellä valvonnalla korvataan joissakin erityiskohteissa perinteinen rajavalvonta, mutta se ei tule koskaan lopettamaan sitä. Teknisen valvonnan keskittämiseen on yhtenä syynä hinta. Pohjonen kertoo, että täydellisen, kiinteän valvontaverkoston rakentaminen maksaa noin 150 000 € kilometritä. Koko valtakunnanrajan kattavan valvontaverkoston rakentaminen ei siis ole järkevää. Rajavartiolaitos panostaakin liikkuvan kaluston hankintoihin ja kehittämiseen, joiden avulla rajavalvontaa voidaan vahvistaa paikoissa, joissa se on tarpeen.¹⁶

Sisäministeriön tiedotteessa 18.4.2024 kerrotaan, että Rajavartiolaitoksen olisi mahdollista hyödyntää aiempaa enemmän teknologiaa tehtävissään. Hallitus antoi asiasta esityksensä (HE 25/2024 vp) eduskunnalle. Esityksessä ehdotetaan muutoksia rajavartiolaikiin teknisen valvonnan päivittämisen osalta. Näiden uudistusten myötä Rajavartiolaitoksen ennakointi- ja reagointivalmiudet vahvistuisivat muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Tiedotteen mukaan ehdotetut teknologiset päivitykset tulisivat aiheuttamaan Rajavartiolaitokselle lisäkustannuksia.¹⁷ Syyskuussa 2024 julkaistussa sisäministeriön tiedotteessa kerrotaan, että Suomi hakee lisärahoitusta itärajan rajaturvallisuuden kohentamiseen. Haetulla rahoituksella tavoitellaan jopa 50 miljoonan euron lisärahoitusta.¹⁸

---

¹⁵ Pohjonen 2009, 128–133

¹⁶ Pohjonen 2009, 133–134

¹⁷ Sisäministeriö 2024a

¹⁸ Sisäministeriö 2024b

2.4 Suomen rajavartiolaitoksen nykyinen tilanne

Suomen turvallisuustilanne on muuttunut nopeasti maailmanlaajuisten jännitteiden vuoksi. Lisäksi joidenkin valtioiden suhtautuminen sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestykseen on muuttunut, mikä on heikentänyt turvallisuusympäristön ennustettavuutta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuussa 2022 muutti Suomen turvallisuustilannetta edelleen perustavanlaatuisesti ja pitkäaikaisesti.¹⁹

Hybridivaikuttaminen on yleistynyt ja monimuotoistunut, mikä tekee siitä entistä vakavamman turvallisuusuhan. Tällaisessa vaikuttamisessa valtiollinen tai muu ulkoinen toimija pyrkii hyödyntämään kohteen haavoittuvuuksia tavoitteidensa edistämiseksi. Tämä tapahtuu suunnitelmallisesti eri keinoin. Keinovalikoima on laaja, ja se kattaa poliittiset, diplomaattiset, taloudelliset ja sotilaalliset menetelmät sekä informaatiovaikuttamisen ja kyberhyökkäykset. Tämän vaikuttamisen vahingollisuutta lisää se, että se pyritään toteuttamaan niin, että sen toteuttaja voi kiistää osallisuutensa. Hybridivaikuttamisessa voidaan hyödyntää myös muutto liikettä, pakolaisia tai hybridivaikuttamista harjoittavien valtioiden kansalaisia muissa maissa. Vaikuttamista voidaan toteuttaa myös epidemioiden ja pandemioiden varjolla.²⁰

Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteossa (valtioneuvoston julkaisu 2021:48) todetaan, että rajavalvonta on tällä hetkellä tehokasta ja uskottavaa²¹. Hybridiuhat on kuitenkin todettu ja tunnistettu muutostekijäksi. Vakavien ja laajojen häiriöiden määrän on arvioitu lisääntyvän. Hybridivaikuttamista on selonteon mukaan torjuttava myös lainsäädännön avulla.²²

Turvallisuusviranomaisten valtuuksia on kehitettävä systemaattisesti ja riskiperusteisesti. On varmistettava, että viranomaisten toimintakyky säilyy myös ennakoimattomissa ja nopeasti kehittyvissä tilanteissa. Teknologian hyödyntämistä tulisi edistää, kun se on mahdollista. Kuten valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteossa (valtioneuvoston julkaisu 2021:48) korostetaan, on tiedonvaihto,

---

¹⁹ HE 94/2022 vp, kappale 1.1

²⁰ Valtioneuvoston julkaisu 2020:30, 14

²¹ Valtioneuvoston julkaisu 2021:48, 20

²² Valtioneuvoston julkaisu 2021:48, 35–36

analyysikyky ja yhteinen tilannekuva avainasemassa viranomaisyhteistyössä. Valtioneuvoston turvallisuusympäristön muutosta koskevassa selonteossa (valtioneuvoston julkaisu 2022:18) todetaan, että Suomi ylläpitää toimivaltuuksia ajantasaisina muun muassa päivittämällä rajavartiolaitolainsäädäntöä.²³

Rajavartiolaitoksen valmiutta ja kykyä vastata erilaisiin normaaliolojen häiriötilanteisiin parannettiin 1.4.2019 voimaantulleilla lakimuutoksilla (HE 201/2017 vp). Rajavartiolaitoslain 1.7.2022 voimaan tulleet muutokset täydensivät sääntelyä erityisesti muuttoliikkeen hyväksikäyttöön perustuvan hybridi vaikuttamisen torjumiseksi (HE 94/2022 vp). Sääntelyä on tarkoitus kehittää edelleen, jotta teknologiaa voitaisiin hyödyntää paremmin Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien suorittamisessa.²⁴

Lainsäädännön kehittämisellä on keskeinen rooli Rajavartiolaitoksessa käynnissä olevissa hankkeissa, jotka tähtäävät ulkorajojen valvontatekniikan uudistamiseen sekä vanhenevien ulkovartiolaivojen ja valvontalentokoneiden korvaamiseen. Tavoitteena on, että Rajavartiolaitoksen valvontajärjestelmissä hyödynnetään kehittyntä teknologiaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.²⁵

---

²³ HE 25/2024 vp, 4

²⁴ HE 25/2024 vp, 5

²⁵ HE 25/2024 vp, 5

3 PERUS- JA IHMISOIKEUDET RAJAVARTIOLAINSÄÄDÄNNÖN NÄKÖKULMASTA

3.1 Perus- ja ihmisoikeuksien yleiset periaatteet

Perus- ja ihmisoikeudet ovat jokaiselle ihmiselle kuuluvia perustavanlaatuisia oikeuksia, jotka takaavat yhdenvertaisen kohtelun. Suomessa perusoikeudet on kirjattu Suomen perustuslakiin (731/1999), kun taas ihmisoikeudet perustuvat kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Perustuslaki turvaa ihmisarvon koskemattomuuden, yksilön vapaudet ja oikeudet sekä pyrkii edistämään yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Lisäksi perustuslain 22 § velvoittaa julkista valtaa varmistamaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen.²⁶

Perusoikeuksien ja tavallisten oikeuksien selkeimpänä erona on yleisesti pidetty perusoikeuksien ns. korotettua muodollista lainvoimaa. Perusoikeudet on siis turvattu perustuslaissa, joka on normihierarkialtaan ylemmänasteinen tavalliseen lakiin nähden. Täten sen muuttaminen on haastavampaa.²⁷

Perustuslain 1.2 § sisältää kolme Suomen valtiosäännön merkittävää arvoa: ihmisarvon loukkaamattomuuden, yksilön sananvapauden ja oikeuksien turvaamisen sekä oikeudenmukaisuuden edistämisen yhteiskunnassa. Tämä kuvastaa yleisellä tasolla Suomen tasavaltaisen valtiosäännön peruseriaatteita.²⁸

Yksi merkittävimmistä virstanpylväistä ihmisoikeuksien historiassa on YK:n ihmisoikeusjulistus. Vuonna 1948 hyväksytty yleismaailmallinen julistus on tarkoitettu kaikille ihmisille ja kansoille. Siinä esitetään ensimmäistä kertaa yleismaailmallisesti suojeltavat perusihmisoikeudet ja se on käännetty jopa 500 eri kielelle. Ihmisoikeusjulistuksen tunnustetaan olleen inspiraationa ja tasoittaneen tietä yli 70 ihmisoikeussopimuksen hyväksymiselle, joita sovelletaan nykyään maailmanlaajuisella ja alueellisella tasolla.²⁹

---

²⁶ Oikeusministeriö n.d.

²⁷ Hallberg, Karapuu, Ojanen, Scheinin, Tuori, Viljanen 2010, luku II

²⁸ Hallberg ym. 2010, luku I

²⁹ United Nations n.d.

Suomen lainsäädännön kannalta merkittäviä ihmisoikeusyleissopimuksia ovat mm. YK:n alaisuudessa kehitetyt kansainväliset KP- ja TSS-sopimukset³⁰. Sopimuksista ensin mainittu turvaa kansalaisyhteiskunnallisia ja poliittisia oikeuksia (kuten oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen³¹) ja jälkimmäinen puolestaan taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia (sopimusvaltioiden velvollisuus turvata mm. sosiaaliturvaan, elintason, koulutukseen ja terveyteen liittyviä oikeuksia³²). Nämä sopimukset ovat tulleet Suomessa voimaan vuonna 1976.³³

Euroopan ihmisoikeussopimus (EIS) on tullut voimaan vuonna 1953. Sopimus sisältää 59 artiklaa³⁴, sekä useita pöytäkirjoja, jotka täydentävät sitä. EIS:n tarkoituksena on suojata perusvapauksien sekä ihmisoikeuksien toteutuminen. Sopimuksen ovat allekirjoittaneet kaikki Euroopan neuvostoon kuuluvat 46 valtiota. Niistä 27 on Euroopan unionin jäseniä.³⁵

Euroopan unionin perusoikeuskirja julistettiin vuonna 2000. Oikeudellisesti sitova siitä tuli vuonna 2009 Lissabonin sopimuksen myötä.³⁶ Euroopan unionin perusoikeuskirja (2012/C 326/02) sisältää yhteensä 54 artiklaa. Artiklat on jaettu seitsemään lukuun, jotka sisältävät säännökset ihmisarvosta, vapauksista, tasa-arvosta, yhteisvastuusta, kansalaisten oikeuksista, lainkäytöstä sekä perusoikeuskirjan tulkintaa ja soveltamista koskevista yleisistä määräyksistä.³⁷ Nämä säännökset velvoittavat jokaista EU:n toimielintä ja laitosta. Sen lisäksi jäsenvaltioiden tulee EU-oikeutta soveltaessaan kunnioittaa perusoikeuskirjassa turvattuja oikeuksia.³⁸

Euroopan sosiaalinen peruskirja julkaistiin aluksi vuonna 1961. Se uudistettiin vuonna 1996, jonka yhteydessä sen nimeksi vaihtui uudistettu Euroopan sosiaal-

---

³⁰ Mikkola 2023, 13

³¹ KP-sopimus n.d.

³² TSS-sopimus n.d.

³³ KP-sopimus; TSS-sopimus n.d.

³⁴ Pellonpää, Gullans, Pölönen & Tapanila 2018, 3, 10

³⁵ Euroopan ihmisoikeussopimus n.d.

³⁶ Euroopan unionin perusoikeuskirja 2022

³⁷ Euroopan unionin virallinen lehti 2012

³⁸ Euroopan unionin perusoikeuskirja 2022

linen peruskirja. Peruskirjan tarkoituksena on suojella ja edistää sosiaalisia oikeuksia. Siinä on turvattu esimerkiksi asumista, terveyttä, koulutusta ja työntekoa sekä henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevat oikeudet.³⁹

3.2 Perusoikeuksien rajoittaminen

1990-luvulla Suomessa toteutettiin perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudistus. Uudistuksen yhteydessä todettiin, että perusoikeudet eivät voi olla täysin ehdottomia, eli niitä voitaisiin tietyissä tilanteissa rajoittaa.⁴⁰ Perusoikeuden rajoittaminen tarkoittaa, että julkisen vallan toimenpiteillä kavennetaan perusoikeussäännöksen piirissä olevaa oikeutta tai puututaan yksilön oikeusasemaan, joka on suojattu perusoikeussäännöksellä. Tällöin yksilö ei voi hyödyntää perusoikeuttaan täysin, koska sitä on rajoitettu perustuslain edellyttämällä ja sallimalla tavalla.⁴¹ Perustuslakivaliokunta laati perusoikeusjärjestelmän uudistuksen yhteydessä perusoikeuksien rajoitusedellytykset⁴², joita on yhteensä seitsemän⁴³.

Näiden rajoitusedellytyksien on perustuttava lakiin. Rajoitusedellytysten tulee olla tarkkarajaisia sekä riittävän täsmällisiä. Rajoitusperusteiden on oltava hyväksyttäviä, ja rajoitusten on vastattava yhteiskunnalliseen tarpeeseen. Rajoitus ei kuitenkaan saa kohdistua perusoikeuden ydinalueeseen. Rajoitukselta edellytetään suhteellisuusvaatimuksen mukaisuutta. Rajoituksen on oltava välttämätön hyväksyttävän päämäärän saavuttamiseksi. Perusoikeuksien rajoittamisen yhteydessä on huolehdittava oikeusturvajärjestelyistä. Rajoitus ei saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.⁴⁴

Perusoikeuden rajoittaminen voi tarkoittaa esimerkiksi seuraavaa: Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus yhdistymisvapauteen. Rikoslaisissa kuitenkin kielletään puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen kantahenkilöstöä liittymästä poliitti-

---

³⁹ Eduskunta n.d.

⁴⁰ Puurunen 2017, 356

⁴¹ Viljanen 2001, 14

⁴² Saraviita 2011, 135

⁴³ PeVM 25/1994, 5

⁴⁴ PeVM 25/1994, 5

siin puolueisiin tai vastaaviin yhdistyksiin. Vaikka yhdistymisvapaus on siis pääsääntö, siihen on lailla säädetty tiettyjä rajoituksia. Perustuslaki määrittelee, millä tavoin ja kuinka laajasti yhdistymisvapautta voidaan rajoittaa.⁴⁵

Perusoikeuksiin voidaan siis puuttua tai niitä voidaan rajoittaa tavallisella lailla, mutta tähän rajat määrittää perustuslaki. Perusoikeusrajoituksista on kuitenkin erotettava perusoikeuspoikkeukset. Perusoikeuspoikkeukset tarkoittavat perusoikeuksien rajoittamista tai niihin puuttumista laajemmin, kuin mitä perustuslaki tavallisen lain kohdalla sallii. Tällaisia pääsääntöisesti kiellettyjä rajoituksia voidaan kuitenkin toteuttaa poikkeuslailla, joka säädetään perustuslainsäätämisyjärjestyksessä käsiteltävällä lailla, ilman että perustuslain tekstiä muutetaan.⁴⁶

Perustuslain 23 § määrittää perusoikeuksiin tehtävistä poikkeuksista. Sen mukaan perusoikeuksiin voidaan asettaa sellaisia tilapäisiä poikkeuksia, jotka ovat välttämättömiä Suomeen kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen samoin kuin muiden kansakuntaa vakavasti uhkaavien, laissa säädettyjen poikkeusolojen aikana ja jotka ovat Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisia.

3.3 Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen seuranta

Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista valvoo usea eri taho. Perustuslain 108–109 §:n mukaan sekä valtioneuvoston oikeuskansleri, että eduskunnan oikeusasiamies valvoo perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tehtävänsä hoitaessaan. Myös eduskunnan perustuslakivaliokunta varmistaa perusoikeuksien toteutumista osaltaan. Perustuslakivaliokunta varmistaa, että Suomen lainsäädäntö on yhdenmukainen perustuslain kanssa. Valiokunta arvioi lakiesitysten perustuslainmukaisuutta jo niiden valmisteluvaiheessa, mikä tarkoittaa ennakollista valvontaa. Sen sijaan lakien perustuslainmukaisuutta ei tarkastella enää niiden voimaantulon jälkeen.⁴⁷

---

⁴⁵ Viljanen 2001, 14–15

⁴⁶ Viljanen 2001, 16–17

⁴⁷ Ihmisoikeudet.net n.d.

Vuonna 2011 tuli voimaan laki eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain muuttamisesta (535/2011). Edellä mainittu laki päivitti eduskunnan oikeusasiamiehestä annettua lakia (197/2002), ja lakimuutoksen myötä perustettiin Ihmisoikeuskeskus. Vuonna 2012 perustetun Ihmisoikeuskeskuksen tehtävänä on valvoa ja kehittää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä lisätä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa eri toimijoiden kesken. Ihmisoikeuskeskus toimii osana eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaa.⁴⁸

Vaikka perustuslaissa on erikseen määriteltä, että perusoikeuksien toteutumisen valvonta kuuluu ylimmille laillisuusvalvojille, on tärkeää huomata, että perustuslain 22 § velvoittaa koko julkisen vallan edistämään perusoikeuksia. Tämä tarkoittaa, että kaikki julkista valtaa käyttävät viranomaiset ja virkamiehet osallistuvat omalla toiminnallaan perusoikeuksien toteutumisen varmistamiseen.⁴⁹

Euroopan neuvostoon (EN, Council of Europe, CoE) kuuluu 46 jäsenmaata ja yhteensä 700 miljoonaa kansalaista. Euroopan neuvoston päätehtävänä on edistää demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteiden toteutumista niin Euroopassa kuin sen ulkopuolellakin.⁵⁰ Neuvosto onkin Euroopan johtava ihmisoikeusjärjestö. EN:n ihmisoikeusvaltuutetulla on merkittävä rooli ihmisoikeuksien suojelussa kehityssuuntien ja ongelmien tietoisuuden lisäämisellä mm. maavie-railujen toteuttamisella ja yhteydenpidolla sekä vuorovaikutuksella kansallisten viranomaisten sekä kansalaisyhteiskuntien kanssa.⁵¹

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT) valvoo Euroopan ihmisoikeussopimuksen täytäntöönpanoa Euroopan neuvoston 46 jäsenvaltiossa. Ranskan Strasbourgissa sijaitsevaan ihmisoikeustuomioistuimeen voi valittaa, kun kaikki kansalliset muutoksenhakukeinot on käytetty kyseisessä jäsenvaltiossa.⁵²

---

⁴⁸ Ihmisoikeuskeskus n.d.

⁴⁹ Husa & Pohjalainen 2014, 212

⁵⁰ The Council of Europe at a glance n.d.

⁵¹ The Council of Europe: Key facts n.d.

⁵² The European Convention on Human rights n.d.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on puolueeton tutkintaelin, joka toimii Euroopan neuvostossa. Komitea valvoo Euroopan sosiaalisen peruskirjan noudattamista sen hyväksyneiltä mailta.⁵³ Yksityishenkilöt eivät voi suoraan kannella komitealle, vaan kantelu tapahtuu kansalaisjärjestöjen tai työmarkkinaosapuolten kautta.⁵⁴

Yhdistyneiden kansakuntien (YK) ihmisoikeusneuvosto on hallitustenvälinen toimielin. Se koostuu 47 valtiosta, jotka ovat vastuussa ihmisoikeuksien edistämisestä sekä suojelusta kansainvälisesti. Ihmisoikeusneuvosto kokoontuu YK:n toimistossa Genevessä, Sveitsissä.⁵⁵

Lisäksi Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) tarjoaa EU:n jäsenvaltioille sekä toimielimille riippumatonta tutkimustietoon perustuvaa neuvontaa ja asiantuntemusta perusoikeuskysymyksiin liittyen. Perusoikeusvirasto on perustettu vuonna 2007 ja se toimii Wienissä, Itävallassa. Virasto tarjoaa neuvontaa mm. rikosten uhrien oikeuksiin ja oikeusturvaan, tasa-arvoon, maahanmuuttoon ja yksityisyyteen liittyvissä kysymyksissä.⁵⁶

3.4 Perus- ja ihmisoikeudet sekä rajavartiolaki

Yleistä

Suomen perustuslain toisessa luvussa säännellään perusoikeuksista. Lain 6 § koskee yhdenvertaisuutta. Sen mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Rajavartiolain 6 §:ssä säädetään asiallisuuden, puolueettomuuden ja sovinnollisuuden periaatteista. Pykälän mukaan tehtäviä suorittaessa on toimittava asiallisesti sekä puolueettomasti, sekä yhdenvertaista kohtelua ja sovinnollisuutta edistään. Saman lain 7 a § määrittää vähimmän haitan periaatteesta, sen mukaan kenenkään oikeuksiin ei saa puuttua enempää, kuin on välttämätöntä. Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamisesta säädetään rajavartiolain 11 §:ssä.

---

⁵³ Sosiaali- ja terveysministeriö n.d.

⁵⁴ Ulkoministeriö n.d.

⁵⁵ United Nations: Promotion and protection of human rights around the globe n.d.

⁵⁶ European union agency for fundamental rights n.d.

Liikkumisvapaus

Perustuslain 9 § säättää liikkumisvapaudesta. Sen mukaan jokaisella Suomen kansalaisella ja Suomessa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa sekä valita asuinpaikkansa. Lain säännös on muista perusoikeussäännöksistä siinä määrin poikkeava, että siinä on ulkomaalaisia koskeva vaara; liikkumisvapaus on turvattu ainoastaan laillisesti oleskeleville ulkomaalaisille. Suomen rajan lain vastaisesti ylittäneellä henkilöllä ei siis ole oikeutta vapaaseen liikkumiseen Suomen alueella.⁵⁷

Pykälän toisen momentin mukaan jokaisella on oikeus lähteä maasta. Tätä oikeutta voidaan kuitenkin rajoittaa lailla esimerkiksi oikeudenkäynnin, rangaistuksen täytäntöönpanon tai maanpuolustusvelvollisuuden vuoksi.⁵⁸

PL 9.3 § sisältää säännökset luovutuksesta ja maasta karkottamisesta. Sen mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Tästä on mahdollista poiketa lailla. Maasta karkottamista ei anneta Suomessa rangaistuksena sen perustuslainvastaisuuden vuoksi. Maasta karkottaminen voidaan tietyin ehdoin kohdistaa ulkomaalaisiin, mutta senkin on tapahduttava ilman rankaisemisen tarkoitusta. Valtiolla on oikeus kääntää ei-toivotut henkilöt rajalla suvereniteettiperusteella, mutta tämä ei koske maahan palaavia Suomen kansalaisia.⁵⁹

Liikkumisvapauden lainkohdan viimeisessä momentissa säädetään ulkomaalaisten oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa. PL 9.4 §:n mukaan tästä säädetään lailla. Lisäksi 9.4 §:ssä säädetään, että ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

Yksityiselämän suoja

Perustuslain 10 § säättää yksityiselämän suojasta. Yksityiselämän suoja perinteisenä vapausoikeutena on kuvailtu sellaisena, joka takaa yksilön oikeuden elää

---

⁵⁷ Saraviita 2011, 171

⁵⁸ Saraviita 2011, 173

⁵⁹ Saraviita 2011, 173–176

omaa elämäänsä ilman mielivaltaista tai perusteetonta puuttumista viranomais-
ten tai muiden ulkopuolisten taholta.⁶⁰

PL 10.4 §:n mukaan lailla voidaan kuitenkin säätää välttämättömistä rajoituksista
viestin salaisuuteen, mm. rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä, turvallisuus-
tarkastuksessa ja vapaudenmenetyksen aikana. Tällainen rajoitusvaltuus tarkoit-
taa turvallisuustarkastuksen osalta lentokentillä ja muussa liikenteessä tapahtu-
via tarkastuksia, sekä erityistilanteissa tapahtuvaa kirjeiden ja postin avaamista.
Erityistilanteena voidaan pitää esim. kansainvälisten konferenssien tai valtiovie-
railuiden turvallisuuden varmistusta.⁶¹

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oi-
keus yksityis- ja perhe-elämänsä, kotinsa ja kirjeenvaihtonsa kunnioittamiseen.
Artiklan 2 kohdan mukaan tätä oikeutta voidaan rajoittaa lailla, jos rajoitus on
välttämätön demokraattisessa yhteiskunnassa esimerkiksi kansallisen turvalli-
suuden, yleisen järjestyksen, rikollisuuden torjunnan tai muiden henkilöiden oi-
keuksien suojaamiseksi. Perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukaan tämä edel-
lyttää, että rajoituksille on painava yhteiskunnallinen tarve, puuttuminen on suh-
teellisuusperiaatteen mukaista ja tavoitteet ovat hyväksyttäviä ja riittävästi perus-
teltuja.⁶²

Lisäksi EU:n perusoikeuskirjan 7 artikla vahvistaa jokaisen oikeuden yksityis- ja
perhe-elämänsä, kotinsa ja viestintänsä kunnioittamiseen. Perusoikeuskirjan 8
artikla puolestaan turvaa henkilötietojen suojan, edellyttäen, että tietojen käsittely
tapahtuu asianmukaisesti, tiettyä tarkoitusta varten ja henkilön suostumuksella
tai laillisen perusteen nojalla.⁶³

---

⁶⁰ Saraviita 2011, 179

⁶¹ Saraviita 2011, 188

⁶² HE 25/2024 vp, 52

⁶³ HE 25/2024 vp, 52

3.5 EU:n ja kansainvälisten sopimusten vaikutus Suomen rajavartiolaitos-säädäntöön

EU-oikeuden etusijaperiaatteen mukaan kansallinen oikeusnormi väistyy silloin, kun se on ristiriidassa yhteisöoikeuden normin kanssa, eikä ristiriitaa voida poistaa tulkinnalla. Tässä tapauksessa kansallinen normi jätetään soveltamatta, ja yhteisöoikeuden normi saa etusijan. EU-normi ei siis oikeudellisesti mitätöi ristiriidassa olevaa kansallista normia, mutta viranomaisen velvollisuutena on ristiriitatilanteessa ohittaa kansallinen normi.⁶⁴

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/399 henkilöiden liikkumisesta rajojen yli (Schengenin rajasäännöstö) säädetään ulkorajoista, sisärajoista, rajanylityspaikoista, rajavalvonnasta, rajojen valvonnasta sekä rajatarkastuksesta. Asetuksen 4 artikla koskee perusoikeuksia, ja sen mukaan jäsenvaltioiden on Schengenin rajasäännöstöä soveltaessaan toimittava niin, että mm. Euroopan unionin perusoikeuskirjan säännökset toteutuvat.⁶⁵

Koska Schengen-alueella EU:n kansalaiset voivat liikkua vapaasti ilman passitarkastusta⁶⁶, Suomessa rajojen valvonnassa keskitytään erityisesti Schengen-alueen ulkorajalle. Tarkoituksena on rajojen ylittäminen luvatta rajanylityspaikoilla.⁶⁷

Rajavartiolaitoslain 24 a §:n mukaan mm. Euroopan unionista tehty sopimus, Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus sekä eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain nojalla annettu asetus ovat sellaisia kansainvälisiä velvoitteita, jotka sitovat Suomea ja siten ne on huomioitava Rajavartiolaitoksen toiminnassa.

---

⁶⁴ Husa & Pohjalainen 2014, 14

⁶⁵ Schengenin rajasäännöstö 2016

⁶⁶ Euroopan parlamentti 2024

⁶⁷ Rajavartiolaitos n.d.

4 RAJAVARTIOLAIN UUDISTAMISEN PERUSTEET JA TAVOITTEET PERUS- JA IHMISOIKEUKSIEN KANNALTA

4.1 Muuttuvat turvallisuushaasteet ja rajavartiolain päivitystarve

Maailman, Euroopan ja samalla Suomen turvallisuustilanne on muuttunut viime vuosien aikana. Euroopan unionin jäsenmaat Suomi mukaan luettuna ovat saaneet huomata sen, että osa niiden rajanaapureista käyttää painostamisen keinona sitä, että muuttoliikettä ohjataan toiseen jäsenmaahan.⁶⁸ Perinteiset sodat, konfliktit tai luonnonkatastrofit eivät siis ole enää ainoita turvallisuusuhkia Suomessa, vaan niiden rinnalle on tullut myös hybrdivaikuttamisen uhka. Hybrdivaikuttamisella tarkoitetaan valtion tai ei-valtiollisen toimijan suunnitelmallista toimintaa, jossa se hyödyntää ei-sotilaallisia keinoja pyrkiessään vaikuttamaan valtion heikkouksiin. Hybrdivaikuttaminen on laaja-alaista ja valtio pyrkii tällä saavuttamaan omia tavoitteitaan, kuten aiheuttaakseen kohdevaltiolle painetta, epävarmuutta tai vahinkoa sekä lamaannuttaakseen sen viranomaisten toimintakyvyn.⁶⁹

Euroopan ja Suomen turvallisuus- ja toimintaympäristö on muuttunut erityisesti sen jälkeen, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan 24.2.2022. Suomen sisäministeriön vuoden 2022 selvityksessä (2022:20), joka toimi perustana rajavartiolain uudistukselle, todettiin, että hybrdivaikuttamisessa vieraat valtiot voivat aktiivisesti ohjata maahantulijoita Euroopan unionin ulkorajoille osana laajempaa painostusoperaatiota. Tämä ilmiö voi vakavasti haastaa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä, erityisesti tilanteissa, joissa maahantulijat pyritään soluttamaan tiedustelu- tai sotilastarkoituksiin tai joissa yhdistetään muita hybrdivaikuttamisen muotoja, kuten informaatiovaikuttamista. Tällaiset tilanteet edellyttävät lainsäädännöltä tasapainoa kansallisen turvallisuuden varmistamisen ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamisen välillä.⁷⁰

---

⁶⁸ Sisäministeriön julkaisu 2022:20, 10

⁶⁹ HE 94/2022 vp, kappale 1.1

⁷⁰ Sisäministeriön julkaisu 2022:20, 12–14

4.2 Lausuntokierros hallituksen esityksestä

Radioteknisen valvonnan lisääminen ja sääntelyn tarkentaminen ovat keskeisiä askelia lainsäädännön uudistamisessa. Professori Olli Mäenpää korostaa lausunnossaan perustuslakivaliokunnalle, että sääntelyn tulee olla kohdennettua ja välttämättömyyden periaatetta on kunnioitettava, jotta yksityiselämän suoja ja perusoikeudet eivät vaarannu. Rajavartioloitokselle ehdotetut uudet toimivaltuudet, kuten radiotekninen valvonta, mahdollistavat tilannekuvan muodostamisen siten, että viestinnän sisältöä ei käsitellä, mutta radioviestinnän tekniset tiedot voidaan hyödyntää turvallisuuden varmistamiseksi. Tämä lähestymistapa tukee demokration ja oikeusvaltioperiaatteen mukaisia ratkaisuja.⁷¹

OTT, tenure track -professori Anu Mutanen antoi lausunnon eduskunnan perustuslakivaliokunnan pyynnöstä hallituksen esityksestä eduskunnalle rajavartiolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 25/2024 vp). Lausunnossaan Mutanen totesi, että vaikka hallituksen esityksessä on huomioitu keskeiset perusoikeuskytkennät, on perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi jäänyt rajalliseksi. Ehdotetut muutokset teknisen valvonnan ja radioteknisen valvonnan osalta tarkoittaisivat perusoikeusrajoituksia. Koska Mutanen mukaan ehdotetun sääntelyn tarkastelussa on huomattavia puutteita, on Mutanen kiinnittänyt lausunnossaan erityisesti huomiota perustuslain 10 §:ään.⁷²

Teknisen valvonnan osalta Mutanen huomauttaa lausunnossaan, että teknisen valvonnan käyttöalan laajentamisen myötä yhä useampi henkilö saattaisi päätyä Rajavartioloituksen jatkuvan tai toistuvan teknisen valvonnan alaiseksi. Henkilötietojen laajempi käsittely on merkittävää PL 10 §:ssä turvautun yksityiselämän kannalta. Mutanen mukaan esitys on jokseenkin puutteellinen tältä osin. Erityisen ongelmallisena Mutanen pitää sitä, että esityksessä ei käsitellä ehdotuksen suhdetta PL 10 §:n sisältämän luottamuksellisen viestinnän salaisuuden suojaan. Esityksessä ei käsitellä, tarkoittaako teknisen valvonnan sisältämä kuuntelu tai katselu luottamuksellisen viestinnän salaisuuden suojaan puuttumista. Myös huomiot perusoikeuksien rajoitusedellytyksistä puuttuvat.⁷³

---

⁷¹ Mäenpää 2024, 4–6

⁷² Mutanen 2024, 1–2

⁷³ Mutanen 2024, 4–5

Radioteknisestä valvonnasta Mutanen huomioi, että ehdotettu uusi rajavartiolain 29 § tarkoittaisi uutta toimivaltuutta Rajavartiolaitokselle. Vastaavanlaista toimivaltuutta ei ole muilla viranomaisilla. Tämän merkittävän, uuden toimivaltuuden myötä olisi mahdollista puuttua jopa PL 10 §:ssä turvattuun luottamuksellisen viestin salaisuuteen. Tätä ehdotettua, uutta toimivaltuutta Mutanen tarkasteli rajavartiolain 29 a §:n, mutta myös ehdotettujen uusien pykälien 29 b-d §:n näkökulmasta. Hallituksen esityksessä on korostettu, että sääntelyllä ei puututtaisi luottamuksellisen viestinnän salaisuuden suojaan. Mutanen mukaan on tärkeää huomioida luonnollisten henkilöiden tunnistaminen radioteknisessä valvonnassa. Hallituksen esitys ei ole tarpeeksi tarkka yksityishenkilön tunnistamisesta.⁷⁴

Perustuslakivaliokunta on arvioinut uudistusta erityisesti yksityiselämän suojan ja luottamuksellisen viestinnän näkökulmasta, koska valvonta voi kohdistua myös yksilöitävissä oleviin laitteisiin, kuten matkapuhelimiin. Rajavartiolain uudistuksessa merkittävä muutos on radioteknisen valvonnan käyttöönotto, jonka avulla Rajavartiolaitos voi havaita, tunnistaa ja seurata sähkömagneettisia aaltoja ja radiolaitteita. Lausunnossa todetaan, että radiotekninen valvonta ei saa kohdistua viestien sisältöön, mutta välitystietojen käsittely voi sisältää tietoa, jolla henkilö on mahdollista tunnistaa. Tästä syystä sääntelyä arvioidaan perusoikeuksien rajoitusten yleisten edellytysten mukaan.⁷⁵

Valiokunta pitää radioteknisen valvonnan vaikutusta yksityiselämän suojaan suhteellisen vähäisenä, sillä laissa asetetaan valvonnalle selkeät rajat, ja kerätyt välitystiedot on hävitettävä tai anonymisoitava. Samalla se kuitenkin korostaa, että viestinnän tunnistamistietojen kerääminen voi muodostaa yksityiselämän suojan kannalta ongelmallisia tilanteita.⁷⁶

Tullin antamassa lausunnossa hallituksen esitykseen (HE 25/2024) todetaan, että rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi teknologian tehokkaampi hyödyntäminen on välttämätöntä. Rajavartiolaitoksen valvontatoimien kohteena olevien radiolaitteiden ja muiden teknologisten välineiden määrä on lisääntynyt merkittävästi,

---

⁷⁴ Mutanen 2024, 5–7

⁷⁵ PeVL 15/2024 vp, 2–4

⁷⁶ PeVL 15/2024 vp, 4

mikä asettaa uusia vaatimuksia niin tiedonhankintakyvylle kuin toimivaltuuksien kokonaisvaltaiselle kehittämiselle.⁷⁷

Sisäministeriö toteaa vastineessaan eduskunnan hallintovaliokunnalle, että yksityiselämän suojan kannalta haasteeksi nousee se, miten valvonnan tietoja käsitellään ja kuinka hyvin kansalaisten oikeudet turvataan. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan arvioinut, että radiotekninen valvonta voi osittain puuttua perustuslain 10 §:ssä turvattuun viestinnän salaisuuteen, mutta sen katsotaan olevan hyväksyttävää, koska puuttuminen on suhteellisesti vähäistä ja sillä on selkeä yhteys kansalliseen turvallisuuteen. Toisaalta oikeusasiamies on kiinnittänyt huomiota siihen, että valvonnan kohdentumista ja henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely ei ole täysin yksiselitteistä, mikä voi aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta ja riskejä perusoikeuksien toteutumisen kannalta.⁷⁸

Liikkumisvapauden osalta teknisen ja radioteknisen valvonnan laajennus tarkoittaa käytännössä sitä, että Rajavartiolaitos saa aiempaa laajemmat mahdollisuudet seurata liikkumista rajavyöhykkeellä ja sen läheisyydessä. Erityisesti muutto- liikkeeseen liittyvät tilanteet voivat aiheuttaa tarvetta valvonnan kohdentamiseen, mutta samalla herää kysymys siitä, missä määrin tekninen seuranta voi johtaa liikkumisen tarpeettomaan rajoittamiseen tai turvapaikanhakuoikeuden vaarantamiseen. Yhdenvertaisuusvaltuutettu onkin esittänyt huolen siitä, että sääntelyllä ei tulisi edesauttaa tilanteita, joissa esimerkiksi palautuskiellon tai joukkokarkotuksen kieltoa rikotaan.⁷⁹

Hallintovaliokunnan mietinnössä (HaVM 9/2024 vp) todetaan, että valiokunta pitää teknisen valvonnan laajennusta perusteltuna. Valiokunta toteaa, että teknisestä valvonnasta huolimatta Rajavartiolaitoksen toiminnan on kohdennuttava rajavartiolaitain 4 §:n mukaisille alueille. Mietinnössä katsotaan, että radiotekninen valvonta parantaa Rajavartiolaitoksen kykyä ennakoida ja reagoida nopeasti muuttuviin turvallisuustilanteisiin sekä valtakunnanrajoilla että merialueilla. Samalla se tehostaa Rajavartiolaitoksen resurssien käyttöä. Hallintovaliokunta kat-

---

⁷⁷ Tulli 2024, 1

⁷⁸ Sisäministeriö 2024c, 6

⁷⁹ Sisäministeriö 2024c, 4

soi, että ehdotettu radioteknisen valvonnan sääntely on selkeä kokonaisuus kirjoitusvirhettä lukuun ottamatta. Lisäksi valiokunta totesi mietinnössään, että radioteknisen valvonnan sääntelyn tulee kattaa sekä jatkuva ja toistuva valvonta että lyhytkestoisempi valvonta. Radioteknisen valvonnan sääntelyn tulisi ulottua kaikkiin kyseisellä valvontakyvyllä tehtäviin toimiin. Valiokunta viittaa tällä tarkentaviin perusteluihin, joissa muutokset on kuvattu yksityiskohtaisesti.⁸⁰

Hallituksen esityksessä 25/2024 todetaan, että suurin osa lausunnonantajista piti esitystä yleisesti myönteisenä ja totesi, että muuttunut toimintaympäristö vaatii uusia toimivaltuuksia ja nykyaikaisen teknologian hyödyntämistä Rajavartiolaitoksen toiminnassa. Lausunnonantajat olivat yleisesti sitä mieltä, että on hyvä, ettei radioteknisen valvonnan avulla saisi kerätä tietoja luottamuksellisten radioviestien sisällöstä. Osa lausunnonantajista kuitenkin katsoi, että esityksessä oli tarkennettavaa yksittäisen henkilön tunnistamisesta. Lausuntojen perusteella esityksen perusteluja tarkennettiin. Eduskunnan oikeusasiamies katsoi, että luottamuksellisen viestinnän salaisuuden näkökulmasta esityksessä on ongelmallisia kohtia. Jatkovalmistelussa tarkennettiin ehdotetun sääntelyn yhteyttä kansallisen turvallisuuden suojaamiseen. Katsottiin, että ehdotetut toimivaltuudet eivät riko perustuslain 10 §:n 4 momentissa säädettyä luottamuksellisen viestinnän suojausta.⁸¹

Ainakin ulkoministeriö ja yhdenvertaisuusvaltuutettu olivat lausunnoissaan huomioineet, että esitysluonnoksessa perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia ei oltu arvioitu riittävästi. Lisäksi lausunnonantajat korostivat mm. liikkumisvapauden, yksityiselämän suojan sekä oikeusturvan merkitystä. Myös lainsäädännön arviointineuvosto katsoi, että perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvio oli suppea. Annettujen lausuntojen perusteella esityksen vaikutusarviointia sekä säännöskohtaisia perusteluja täydennettiin.⁸²

---

⁸⁰ HaVM 9/2024 vp, 3–5

⁸¹ HE 25/2024 vp, 30–32

⁸² HE 25/2024 vp, 34–35

4.3 Yksityiselämän suojan ja liikkumisvapauden huomioiminen rajavartiolaain uudistuksessa

Radioteknisen valvonnan avulla Rajavartiolaitos voi seurata esimerkiksi miehittämättömiä ilma-aluksia ja radiolaitteita, jotka voivat aiheuttaa uhkia rajaturvallisuudelle. Samalla on huolehdittava, ettei valvonta laajene tarpeettomasti yksittäisten henkilöiden yksityiselämään. Valvontamenetelmät on suunniteltu niin, että ne kunnioittavat perustuslain takaamaa viestinnän salaisuutta ja yksityisyyttä.⁸³

Teknisen valvonnan toteutuksessa on otettava huomioon yksityiselämän suoja, joka on turvattu perustuslain 10 §:ssä. Perustuslain mukaan yksilöllä on oikeus elää elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai perusteetonta puuttumista siihen. Tämä oikeus kattaa myös henkilön yksityisyyteen liittyvät tiedot, kuten hänen sijaintinsa ja matkaviestimen paikkatiedot, joita viranomaiset saavat käsitellä vain tarkasti määritellyin edellytyksin.⁸⁴

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 8 artikloissa turvataan yksityiselämän suoja ja henkilötietojen suoja. Henkilötietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on täytettävä tiettyjä laillisia perusteita, kuten asianomaisen suostumus tai muu lainmukainen oikeusperuste. Erityisesti teknisessä valvonnassa käsiteltävien tietojen, kuten henkilötietojen, tulee noudattaa yleistä tietosuojasetusta (2016/679), joka asettaa tarkat säännöt henkilötietojen käsittelylle.⁸⁵

Hallituksen esityksessä (HE 25/2024 vp) on huomioitu, että tekninen ja radiotekninen valvonta saattavat käsitellä henkilötietoja. Tällöin on varmistettava, että tietojen käsittely on täysin lainmukaista ja että riskejä, kuten arkaluonteisten tietojen käsittelyä, pyritään minimoimaan. Erityisesti radioteknisen valvonnan osalta tietojen käyttö on rajattu alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen, eikä niitä voida käyttää esimerkiksi rikostorjunnan tai muiden valvontatarkoitusten edistämiseen ilman selkeää laillista perustetta.⁸⁶

---

⁸³ Sisäministeriön julkaisuja 2022:20, 91–92

⁸⁴ HE 25/2024 vp, 52

⁸⁵ HE 25/2024 vp, 56

⁸⁶ HE 25/2024 vp, 56

Liikkumisvapaus kuuluu perustuslain 9 §:n suojaamiin oikeuksiin, joten se on tärkeä osa yksilön perusoikeuksia. Rajavartiolain uudistuksessa on otettu huomioon se, että valvonnan lisääminen rajaturvallisuuden nimissä voi aiheuttaa huolta liikkumisvapauden rajoittumisesta. Uudistus sallii teknisen ja radioteknisen valvonnan käytön erityisillä alueilla, kuten rajanylityspaikoilla, merialueilla ja rajavyöhykkeillä. Valvontaa suoritetaan kuitenkin tarkasti määritellyissä tilanteissa, ja sen kohteena ovat ensisijaisesti rajaturvallisuuden ylläpitoon liittyvät toiminnot, ei yksittäisten ihmisten liikkeiden seuraaminen.⁸⁷

Valvonnan vähäinen puuttuminen liikkumisvapauteen on katsottu perustelluksi, sillä sen avulla pystytään tehokkaasti ehkäisemään turvallisuusuhkia ja ylläpitämään yleistä järjestystä. Perustuslakivaliokunnan arvioinnissa todettiin, että valvonnan kohdentaminen rajatuille alueille ja tarkkaan määriteltyihin tarkoituksiin on liikkumisvapauden periaatteiden mukaista.⁸⁸

4.4 Lain päivittämisen tavoitteet ja odotetut vaikutukset

Suomen rajavartiolain uudistamisen yksi keskeisistä tavoitteista on modernin teknologian tehokkaampi hyödyntäminen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä. Vuoden 2024 lakimuutoksissa Rajavartiolaitokselle säädettiin laajemmat mahdollisuudet teknisen ja radioteknisen valvonnan käyttöön. Näillä toimilla pyritään vastaamaan entistä paremmin muuttuneisiin turvallisuushaasteisiin, kuten hybridi-vaikuttamisen uhkaan ja rajaturvallisuuden häiriötilanteisiin. Teknisen valvonnan käyttöaluetta laajennettiin siten, että se kattaa nyt myös yleisemmin merialueet, ilmatilan sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevat alueet. Tämä mahdollistaa kattavamman ja ajantasaisemman tilannekuvan muodostamisen, mikä on keskeistä turvallisuushkiin vastaamisessa.⁸⁹

---

⁸⁷ HE 25/2024 vp, 58

⁸⁸ HE 25/2024 vp, 58

⁸⁹ HE 25/2024 vp, 6–8

Uudistus on osa laajempaa kehityshanketta, joka kattaa teknisen ulkorajavalvonnan parantamisen sekä uusien ulkovartiolaivojen ja valvontalentokoneiden hankinnat. Näiden avulla pyritään vahvistamaan valvontakykyä ja parantamaan viranomaisten yhteistyötä, mikä on olennaista turvallisuuden varmistamisessa nopeasti muuttuvissa tilanteissa.⁹⁰

Eryteisesti radioteknisen valvonnan sääntelyä on kehitetty, jotta Rajavartiolaitos voi havaita, paikantaa ja tunnistaa radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja ja radiolaitteita. Tämän avulla voidaan seurata esimerkiksi miehittämättömiä ilma-aluksia, radiolaitteita ja muita teknisiä järjestelmiä, joita voidaan käyttää rajaturvallisuutta vaarantaviin tarkoituksiin. Radiotekninen valvonta tukee myös henkilöturvallisuutta, sillä sitä voidaan hyödyntää kadonneiden tai hädässä olevien henkilöiden paikantamiseen. Toimenpiteet korostavat sitä, että turvallisuusviranomaisen toiminta perustuu ajantasaisiin ennakkotietoihin ja mahdollistaa nopean reagoinnin uhkatilanteisiin. Tämä vähentää tarvetta lisätä henkilöresursseja, mikä parantaa kustannustehokkuutta pitkällä aikavälillä.⁹¹

Teknologisten järjestelmien uudistaminen ja niiden käyttöönotto ovat välttämättömiä nykyisessä nopeasti muuttuvassa turvallisuustilanteessa. Lakimuutoksilla vastataan myös rajavalvonnan laitteistojen ikääntymiseen ja niiden modernisoinnin tarpeeseen, mikä tukee Rajavartiolaitoksen kykyä vastata ennakoimattomiin tilanteisiin. Uudet valvontalaitteet, kuten ulkovartiolaivat ja valvontalentokoneet, varustetaan radiotekniseen valvontaan soveltuvilla järjestelmillä. Tämä mahdollistaa paitsi tehokkaamman valvonnan myös viranomaisten välisen yhteistoiminnan parantamisen, mikä on välttämätöntä sekä rajaturvallisuuden että kansallisen turvallisuuden näkökulmasta.⁹²

Uudistettu rajavartiolaki tuo tullessaan myös tärkeitä sääntöjä ja oikeuksia, jotka parantavat Rajavartiolaitoksen valvontakykyä. Pykälä 29 sääntelee teknistä valvontaa, jonka avulla Rajavartiolaitos voi suorittaa jatkuvaa tai toistuvaa valvontaa kulkuneuvoihin, kuljettajiin, jalankulkijoihin ja yleisöön rajavyyhykkeellä, merialu-

---

⁹⁰ HE 25/2024 vp, 16

⁹¹ HE 25/2024 vp, 8–10

⁹² HE 25/2024 vp, 10–11

eilla, ilmatilassa ja rajanylityspaikoilla. Tämä valvonta voi sisältää esimerkiksi kuvien tai äänten tallentamista. Teknistä valvontaa ei kuitenkaan voida kohdistaa kotirauhan suojaamiin paikkoihin tai henkilöstötiloihin. Valvonnasta tiedotetaan merkillä, mutta rajavyöhykkeellä ja ilmatilassa ei erikseen ilmoiteta.

Pykälä 29 a sääntelee radioteknistä valvontaa, joka mahdollistaa radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden havaitsemisen, paikantamisen ja tunnistamisen. Rajavartiolaitoksella on oikeus käyttää tätä valvontaa rajavyöhykkeellä, merialueilla, meren rannikolla ja ilmatilassa, mutta myös hätätapauksissa, kuten kadonneiden henkilöiden paikantamiseksi. Tämän valvonnan päätöksen tekee Rajavartiolaitoksen esikunnan raja- ja meriosaston päällikkö, eikä siitä erikseen ilmoiteta.

Lisäksi pykälät 29 b ja 29 c sääntelevät sähköisten viestintätietojen käsittelyä radioteknisessä valvonnassa. Rajavartiolaitoksella on oikeus käsitellä radioviestintää ja sijaintitietoja valvonnan suorittamiseksi, mutta käsittely on rajoitettu vain siihen, mikä on välttämätöntä. Tallennetut tiedot on hävitettävä tai anonymisoitava käsittelyn jälkeen. Jos radiotekninen valvonta kohdistuu väärään alueeseen, tiedot on hävitettävä välittömästi.

Pykälä 29 d puolestaan koskee teknisten ja radioteknisten laitteistojen asettamista valvontaa varten. Rajavartiolaitoksella on oikeus asentaa laitteita rajavyöhykkeelle ja rajanylityspaikoille ilman maanomistajan lupaa, ja laitteet voidaan asettaa myös muualle tilapäisesti enintään kuudeksi kuukaudeksi. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo, ettei käytettävä teknologia häiritse yleistä viestintäverkkoa.

Näiden säädösten tavoitteena on lisätä Rajavartiolaitoksen valvonnan tehokkuutta. Lisäksi teknisen valvonnan muutokset sekä radiotekninen valvonta mahdollistavat Rajavartiolaitokselle paremman reagointi- ja ennakointikyvyn nopeasti muuttuvissa turvallisuustilanteissa.⁹³

---

⁹³ HE 25/2024 vp, 10, 17

5 OPPIMATERIAALIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Lähdimme toteuttamaan oppimateriaalia TAMK:n julkisoikeuden perusteet- kursille hyödyntämällä raporttiin kerättyä substanssimateriaalia. Oppimateriaalissa (Liite 1.) halusimme hyödyntää muutamia eri opetusmenetelmiä huomioiden sen, että oppimateriaali olisi myös opiskelijoita osallistavaa. Oppimateriaalin alkuosa on suunniteltu herättämään mielenkiintoa ja toimimaan virikkeenä ennen varsinaista teoriaosuutta. Siinä opiskelijat voivat testata tietämystään perus- ja ihmisoikeuksista sekä Suomen rajavartiolaista leikkimielisen Kahoot! -tietokilpailun avulla. Tarkoituksena on testata opiskelijoiden ennakkotietoja aiheesta, joten viassa on vastausaikaa suhteellisen vähän, jotta oikeita vastausta ei haettaisi nestistä.

Aiheeseen alustamisen jälkeen käsittelyyn otetaan kirjallinen esitysmateriaali, joka sisältää aiheeseen liittyvää teoriaa sekä erilaisia opiskelijoita osallistavia pohdintatehtäviä. Opiskelijoiden motivoimiseksi ja oikeudellisen ajattelun kehittämiseksi oppimateriaali on muotoiltu niin, että siinä on vuorotellen teoriaa ja joko yksilönä tai ryhmässä tehtäviä pohdintaharjoituksia. Saman syyn vuoksi sijoitimme lähdetiedot vasta oppimateriaalin loppuun, jotta materiaalin lukeminen olisi mahdollisimman selkeää ja miellyttävää.

Oppimateriaali on siis kohdennettu TAMK:n julkisoikeuden perusteet -kurssin oikeustradenomiopiskelijoille. Yksi julkisoikeuden perusteet -kurssin osaamistavoitteista on, että kurssin suoritettuaan opiskelija ”Tunnistaa ja esittää julkista valtaa, kansainvälisiä suhteita, perus- ja ihmisoikeuksia, kuntien itsehallintoa ja toimintaa koskevan sääntelyn pääpiirteet”⁹⁴. Kurssin yhtenä osa-alueena käsitellään mm. perus- ja ihmisoikeuksia, joka onkin yksi opinnäytetyömme kulmakivistä.

Tampereen ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmia uudistettiin koskien syksyllä 2024 ja sen jälkeen alkaneita tutkinto-ohjelmia⁹⁵. Tämän muutoksen myötä

---

⁹⁴ TAMK n.d.

⁹⁵ Bohjanen 2024

liiketalouden opiskelijoiden suuntautumisvaihtoehtoista juridiikka siirrettiin päivä-toteutuksesta ainoastaan monimuoto-opiskelijoiden hyödynnettäväksi⁹⁶. Sovel-simme omia kokemuksiamme verkko-opinnoista ja kehitimme oppimateriaalia sellaiseksi, joka tukisi opiskelijoiden itsenäistä oppimista ja motivoisi heitä aktiivi-seen osallistumiseen etenkin verkossa tapahtuvissa monimuoto-opinnoissa. Omien kokemustemme lisäksi perehdyimme Opetushallituksen e-oppimateriaa-lin laatukriteereihin. Kuten Opetushallituksen oppaassa todetaan, kaikkien ainei-den verkkomateriaaleissa on läsnä samat peruseriaatteet, kuten oman oppimi-sen arvioinnin tärkeys tai opittujen tietojen soveltaminen käytännön elämässä. E-oppimateriaalin kehittämisessä on huomioitava pedagoginen laatu: esimerkiksi niin, että oppimateriaalin tulee olla sovellettavissa tavanomaisissa opetus- ja opiskelutilanteissa.⁹⁷

Oppimateriaalin luomisen ja kehittämisen apuna olemme hyödyntäneet Opetus-hallituksen oppaan lisäksi Avoimen tieteen koordinaation sekä Tieteellisten seu-rain valtuuskunnan tekemää avoimen oppimisen laatukriteeristöä. Nämä laatu-kriteerit auttavat oppimateriaalin tekijää luomaan laadukkaampia materiaaleja. Ohjeistus sisältää viisi kriteeriä, jotka tukevat oppimateriaalin laatua. Näihin kri-teereihin sisältyvät sisällön luotettavuus, oppimis- ja opetusmenetelmien moni-puolisuus, oppimateriaalin saavutettavuus ja löydettävyys sekä oppimateriaalin elinkaari.⁹⁸

Opinnäytetyön ohjaaja hyödyntää juridiikan kursseillaan oppimateriaaleja, joita valmistumisvaiheessa olevat opiskelijat ovat kehittäneet osana opinnäytetyö-tään. Olemme itse suorittaneet useamman toteutuksen, joissa oppimateriaaleja on hyödynnetty osana kurssia. Meillä onkin siis omakohtaista ja tuoretta tietoa ja kokemuksia siitä, millainen oppimateriaali toimii parhaiten opintojen tukena. Nämä kokemukset, sekä e-oppimateriaaliopas ja avoimen oppimisen laatukritee-ristö mielessämme olemme luoneet ja kehittäneet tähän opinnäytetyöhön liittyvän oppimateriaalin.

---

⁹⁶ TAMK n.d.

⁹⁷ Opetushallitus n.d.

⁹⁸ Oppimisen avoimuuden suosituksia 2024, 5

Olemme huomioineet oppimateriaalin luomisessa ja kehittämisessä eri elementtejä, jotka muodostavat oppimateriaalista pedagogisesti laadukkaan, yhtenäisen kokonaisuuden. Käytimme ajantasaisia lähteitä, jotka on mainittu selkeästi. Huomioimme oppimateriaalin saavutettavuuden esimerkiksi kielen selkeydellä ja ymmärrettävyydellä sekä panostimme mm. oppimateriaalin värikontrasteihin, jotta sisältö olisi mahdollisimman helposti havaittavaa. Oppimateriaali ja raportti ovat otsikoitu samankaltaisesti, jotta aiheeseen syventyminen olisi helpompaa. Oppimateriaali sisältää opiskelijoita osallistavia tehtäviä, jotka tukevat oppimista. Työn tilaajalle on toimitettu oppimateriaalin tueksi käyttöohjeet Kahoot! -visan toiminnoista. Hioimme oppimateriaalin omien kokemustemme perusteella sellaiseksi, joka vastaa kohderyhmän tarpeisiin.

6 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

Opinnäytetyöprosessin käynnistäminen alkoi aiheen valinnasta, joka perustui sekä meidän henkilökohtaiseen kiinnostuksemme kohteeseen että ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen aiheeseen. Valitsimme teknisen valvonnan uudistamisen ja sen vaikutukset liikkumisvapauteen ja yksityiselämän suojaan, koska aihe tarjoaa merkittävän oikeudellisen ja yhteiskunnallisen tarkastelukulman. Lisäksi lakimuutos 5.7.2024 rajavartiolaissa loi konkreettisen ja ajankohtaisen perustan työn toteuttamiselle.

Päätimme toteuttaa opinnäytetyömme toiminnallisena työnä, sillä toimeksiannon tavoitteena oli oppimateriaalin tuottaminen Tampereen ammattikorkeakoulun julkisoikeuden perusteet -kurssille. Toiminnallinen opinnäytetyö mahdollisti juridisen aineiston jäsentämisen opiskelijalähtöiseksi oppimateriaaliksi.

Oppimateriaalin sisällön laajuus ja rakenne perustui tarkasti rajattuun aihepiiriin, jotta materiaali olisi selkeä ja ymmärrettävä. Valitsimme lähestymistavaksi erityisesti liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan näkökulmat, jotka tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hahmottaa perusoikeuksien ja turvallisuuden välistä tasapainoa. Tämä teki oppimateriaalista myös ajankohtaisen ja hyödyllisen julkisoikeuden opetuskäytössä.

Työprosessi eteni vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa kartoitimme aiheen keskeisen kirjallisuuden ja lainsäädännön. Käytimme rajavartiolakiin liittyviä hallituksen esityksiä, erilaisia lausuntoja, perustuslain säännöksiä sekä kansainvälisiä ihmisoikeusasiakirjoja pohjana analyysillemme. Tämä muodosti työn teoreettisen perustan.

Toisessa vaiheessa suunnittelimme oppimateriaalin rakenteen ja sisällön. Työ sisältää tekstiosuuksia, joissa käsitellään rajavartiolain muutoksia ja niiden vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Lisäksi oppimateriaaliin lisättiin opiskelijoita osallistavia tehtäviä, joiden avulla aiheeseen voitiin syventyä käytännön näkökulmasta.

Kolmannessa vaiheessa toteutimme oppimateriaalin ja opinnäytetyöraportin. Tässä vaiheessa huomioimme erityisesti työn tilaajan toiveet ja korjasimme materiaalia saamiemme palautteiden perusteella. Oppimateriaalin kehittämisessä pidimme tärkeänä selkeyttä ja käytettävyyttä.

Opinnäytetyön luotettavuuden varmistamiseksi käytimme vain ajantasaisia ja luotettavia lähteitä, kuten hallituksen esityksiä, virallisia asiakirjoja ja juridista kirjallisuutta. Kaikki työssä käytetty aineisto dokumentoitiin tarkasti, ja lähdeviitteet esitettiin asianmukaisesti. Eettisten periaatteiden noudattaminen oli työn keskiössä, ja varmistimme, että aineiston käsittely tapahtui lainmukaisesti ja eettisesti hyväksyttävällä tavalla.

Tilaajan kanssa tehty yhteistyö mahdollisti oppimateriaalin kehittämisen julkisoi-
keuden perusteet -kurssin opiskelijoiden tarpeita vastaavaksi. Kommunikoimme tilaajan kanssa säännöllisesti työn etenemisestä ja toteutimme muutoksia hänen palautteensa pohjalta.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi tarjosi monipuolisen oppimiskokemuksen, jossa yhdistyivät juridinen osaaminen ja oppimateriaalin suunnittelu. Yhteistyö tilaajan kanssa sekä jatkuva palautteen huomioiminen olivat keskeisiä työn onnistumisen kannalta. Prosessi vahvisti myös valmiuksiamme työskennellä monimutkaisten juridisten aiheiden parissa ja tehdä niitä ymmärrettäväksi laajemmalle yleisölle.

7 POHDINTA

Rajavartiolain uudistuksessa keskeisenä tavoitteena oli päivittää lainsäädäntö vastaamaan nykyistä turvallisuustilannetta, jossa hybrdivaikuttamisen uhat ja globaalit konfliktit, kuten Venäjän hyökkäys Ukrainaan, ovat muuttaneet toimintaympäristöä merkittävästi. Työmme kautta havaitsimme, että lakimuutokset, kuten teknologisten valvontamenetelmien laajempi käyttö ja viranomaisten valtuuksien tarkentaminen, ovat välttämättömiä, jotta rajaturvallisuutta voidaan ylläpitää tehokkaasti. On kuitenkin selvää, että nämä muutokset herättävät myös kysymyksiä yksityiselämän suojasta ja liikkumisvapaudesta. Tämä tasapainottelu kansallisen turvallisuuden ja yksilöiden perusoikeuksien välillä on monimutkainen haaste, joka vaatii tarkkaa seuranta ja arviointia.

Eryyisesti perustuslain 9 §:n turvaama liikkumisvapaus ja 10 §:ssä määritelty yksityiselämän suoja nousivat raportissa esiin alueina, joissa valvontateknologian käytön vaikutukset voivat olla merkittäviä. Teknisen ja radioteknisen valvonnan laajentaminen esimerkiksi merialueille ja rajavyöhykkeille on sinänsä perusteltua rajaturvallisuuden kannalta, mutta samalla on varmistettava, että valvontatoimien kohdentaminen pysyy oikeasuhtaisena eikä aiheuta tarpeettomia rajoituksia kansalaisten perusoikeuksille.

Opinnäytetyöprosessin aikana totesimme, että lainsäädännön vaikutusten arviointi ja perus- sekä ihmisoikeuksien huomioiminen edellyttävät tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Lisäksi kansainväliset ihmisoikeussopimukset, kuten Euroopan ihmisoikeussopimus, asettavat merkittäviä reunaehtoja lainsäädännön uudistamiselle. Havaintojemme mukaan rajavartiolain uudistuksessa on pyritty ottamaan nämä näkökulmat huomioon. Uudistus on kuitenkin niin tuore, että näkemyksemme mukaan lopullinen arviointi edellyttää uudistusten vaikutusten tarkastelua pidemmällä aikavälillä.

Oppimateriaalin suunnittelu ja toteutus oli työn toinen keskeinen osa. Mielestämme onnistuimme tässä hyvin, sillä materiaali yhdistää kattavan teoreettisen perustan ja käytännön esimerkit tavalla, joka tukee opiskelijoiden oppimista ja ajattelun kehittämistä. Halusimme varmistaa, että oppimateriaali on opiskelijoita

osallistavaa ja että se rohkaisee heitä pohtimaan kriittisesti rajavartiolainsäädännön moninaisia ulottuvuuksia. Pohdintatehtävät ja käytännön tapausesimerkit antavat opiskelijoille mahdollisuuden syventyä aiheeseen myös itsenäisesti.

Työmme tavoitteena oli tarkastella Suomen rajavartiolain teknisen valvonnan uudistuksia erityisesti perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta sekä tuottaa opiskelijalähtöinen oppimateriaali julkisoikeuden perusteet- kurssille. Pohdittaessa työn tavoitteiden toteutumista voimme todeta, että onnistuimme käsittelemään aihetta kattavasti ja monipuolisesti. Opinnäytetyössä esiteltiin rajavartiolain kehitys ja nykytilanne, huomioiden erityisesti liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan kysymykset. Lisäksi oppimateriaalin suunnittelussa panostettiin selkeyteen, saavutettavuuteen ja opiskelijoiden aktiiviseen osallistamiseen, mikä tukee opetussuunnitelman tavoitteita. Näin ollen voimme todeta, että työmme saavutti sille asetetut tavoitteet sekä sisällöllisesti että käytännön toteutuksen osalta. Samalla se tarjoaa hyödyllistä tietoa rajavartiolain uudistuksesta ja niiden vaikutuksista yhteiskunnalliseen turvallisuuteen ja oikeuksiin.

Yhteistyö työn tilaajan kanssa on sujunut moitteetta. Olemme pitäneet säännöllisesti yhteyttä niin sähköpostin kuin Teamsinkin välityksellä. Saamamme palaute on ohjannut meitä arvioimaan kriittisesti ja huolellisesti niin opinnäytetyön raporttiosuutta kuin oppimateriaaliakin, minkä ansiosta olemme voineet kehittää niitä mahdollisimman laadukkaiksi ja opiskelijalähtöisiksi.

Lopuksi haluamme kiittää lukijoita mielenkiinnosta työtämme kohtaan. Toivomme, että tämä opinnäytetyö herättää keskustelua ja uusia ajatuksia niin juridiikan opiskelijoiden kuin muiden alan toimijoiden keskuudessa. Näemme, että rajavartiolain uudistamisen kaltaiset aiheet ovat keskeisiä oikeusvaltion ja demokratian näkökulmasta, ja niiden käsittelyssä tarvitaan huolellista ja monipuolista tarkastelua.

LÄHTEET

Bohjanen 2024

Bohjanen, V. 2024. Uudet opetussuunnitelmat rakentavat tulevaisuuden osaamista. Tampereen ammattikorkeakoulu 10.5.2024. Viitattu 18.1.2025.

<https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/opiskelu/uudet-opetussuunnitelmat-rakentavat-tulevaisuuden-osaamista/>

Eduskunta n.d.

Eduskunta. N.d. Euroopan neuvoston sopimukset. Verkkosivu. Viitattu 16.1.2025.

<https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kv-jarjestot/euroopanneuvosto/Sivut/Euroopan-neuvoston-sopimukset.aspx>

Euroopan ihmisoikeussopimus n.d.

Euroopan unioni. N.d. Euroopan ihmisoikeussopimus (ECHR). Verkkosivu. Viitattu 7.12.2024. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=LEGISSUM:eu_human_rights_convention

Euroopan parlamentti 2024

Euroopan parlamentti. 2024. Schengen-alue: opas Euroopan rajattomasta vyöhykkeestä. Verkkosivu. Viitattu 2.1.2025.

<https://www.europarl.europa.eu/topics/fi/article/20190612STO54307/schengen-alue-opas-euroopan-rajattomasta-vyohykkeesta>

European union agency for fundamental rights n.d.

European union agency for fundamental rights. N.d. About FRA. Verkkosivu. Viitattu 29.12.2024.

<https://fra.europa.eu/en/about-fra>

Euroopan unionin perusoikeuskirja 2022

Euroopan unioni. 2022. Euroopan unionin perusoikeuskirja. Verkkosivu. Viitattu 16.1.2025. <https://eur-lex.europa.eu/FI/legal-content/summary/charter-of-fundamental-rights-of-the-european-union.html?fromSummary=13>

Euroopan unionin virallinen lehti 2012

Euroopan unionin virallinen lehti. 2012. Euroopan unionin perusoikeuskirja. Viitattu 8.12.2024. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?toc=OJ%3AC%3A2012%3A326%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.C_.2012.326.01.0391.01.FIN

Hallberg, Karapuu, Ojanen, Scheinin, Tuori, Viljanen 2010

Hallberg, P., Karapuu, H., Ojanen, T., Scheinin, M., Tuori, K., Viljanen, V-P. 2005. Perusoikeudet. Perusoikeusjärjestelmä. Päivitetty 2011. Helsinki: Alma Insights. Verkkokirja. Vaatii käyttöoikeuden. Viitattu 2.1.2025. <https://verkkokirjahylly-almatalent.fi.libproxy.tuni.fi/teos/EAHBGXCTDG#kohta:PERUSOIKEU-DET/piste:t63u>

HaVM 9/2024 vp

Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 9/2024 vp— HE 25/2024 vp. Viitattu 11.2.2025. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Documents/HaVM_9+2024.pdf

HE 6/2005

Hallituksen esitys eduskunnalle rajavartiolaitosta ja rajavyyhkyettä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. HE 6/2005. Viitattu 20.11.2024. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2005/20050006#idm46263582302944>

HE 94/2022 vp.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta. HE 94/2022. Viitattu 21.11.2024. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_94+2022.aspx

HE 25/2024 vp.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. HE 25/2024. Viitattu 21.11.2024. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_25+2024.aspx

Hirvonen 2011

Hirvonen, A. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17. Helsinki 2011. Viitattu 16.1.2025. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/20149471-38b2-4cc8-94b7-2f6b3feed81d/content>

Husa & Pohjalainen 2014

Husa, J. & Pohjalainen, T. Julkisen vallan oikeudelliset perusteet. 2014. Verkkokirja. 4., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent oy. Viitattu 22.11.2024. Vaatii käyttöoikeuden.

[https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/GAIBBXCTEB#/kohta:Julkisen\(\(20\)vallan\(\(20\) oikeudelliset\(\(20\)perusteet\(\(20\)piste:b0](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/GAIBBXCTEB#/kohta:Julkisen((20)vallan((20) oikeudelliset((20)perusteet((20)piste:b0)

Ihmisoikeudet.net n.d.

Ihmisoikeudet.net. N.d. Perusoikeuksien valvonta. Verkkosivu. Viitattu 22.11.2024.

<https://ihmisoikeudet.net/ihmisoikeudet-suomessa/perustuslaki-suomessa/>

Ihmisoikeuskeskus n.d.

Ihmisoikeuskeskus. N.d. Mikä ihmisoikeuskeskus? Verkkosivu.

Viitattu 7.12.2024. <https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/tietoa-meista/>

Kostamovaara 2019

Kostamovaara, P. 2019. Rajavartiolaitos - 100 vuotta turvana kaikissa oloissa. Sisäministeriön blogi 21.3.2019. Viitattu 18.1.2025.

<https://intermin.fi/ajankohtaista/blogi/-/blogs/rajavartiolaitos-100-vuotta-turvana-kaikissa-oloissa>

KP-sopimus

Suomen YK-liitto. N.d. KP-sopimus. Verkkosivu. Viitattu 16.1.2025.

<https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/ihmisoikeudet/kp-sopimus>

Lehikoinen 2023

Lehikoinen, L. 2023. Rajavalvonnan sääntelyn suhde perus- ja ihmisoikeuksiin. Tarkastelussa muuttoliikettä hyödyntävä hybridi vaikuttaminen. Hallintotieteiden tutkinto-ohjelma, julkisoikeus. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 13.2.2025.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/151836/LehikoinenLaura.pdf?sequence=2>

Mikkola 2023

Mikkola, M. 2023. Euroopan taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset perusoikeudet. E-kirja. Helsinki: Edita Publishing oy. Vaatii käyttöoikeuden. Viitattu 16.1.2025.

[https://shop-edita-fi.libproxy.tuni.fi/digikirja/3790080#Kirjoittaja\(20\)ja\(20\)tuottaja](https://shop-edita-fi.libproxy.tuni.fi/digikirja/3790080#Kirjoittaja(20)ja(20)tuottaja)

Mutanen 2024

Mutanen, A. 2024. Lausunto eduskunnan perustuslakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rajavartiolaitoksen muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 25/2024 vp).

Viitattu 11.2.2025.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2024-AK-18662.pdf>

Mäenpää 2024

Mäenpää, O. 2024. Lausunto perustuslakivaliokunnalle HE 25/2024 vp. Viitattu 28.1.2025.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2024-AK-18015.pdf>

Oikeusministeriö n.d.

Oikeusministeriö. N.d. Perus- ja ihmisoikeudet. Verkkosivu. Viitattu 22.11.2024. <https://oikeusministerio.fi/perus-ja-ihmisoikeudet>

Opetushallitus n.d.

Opetushallitus. N.d. E-oppimateriaalin laatukriteerit. Verkkosivu. Viitattu 18.1.2025. <https://www.oph.fi/fi/julkaisut/e-oppimateriaalin-laatukriteerit>

Oppimisen avoimuuden suosituksia 2024

Avoimen tieteen koordinaatio, Tieteellisten seurain valtuuskunta. 2024. Oppimisen avoimuuden suosituksia. Vastuullisen tieteen julkaisusarja 4:2024. Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. Viitattu 11.2.2025.

<https://doi.org/10.23847/tsv.890>

Pellonpää, Gullans, Pölönen & Tapanila 2018

Pellonpää, M., Gullans, M., Pölönen, P., Tapanila, A. 2018. Euroopan ihmisoikeussopimus. E-kirja. 6., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 7.12.2024. Vaatii käyttöoikeuden.

[https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/BAGBDXDTEB#piste:tEod/kohta:Euroopan\(\(20\)ihmisoikeussopimus](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/BAGBDXDTEB#piste:tEod/kohta:Euroopan((20)ihmisoikeussopimus)

PeVL 15/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. PeVL 15/2024 vp. Viitattu 11.2.2025.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Documents/PeVL_15+2024.pdf

PeVM 25/1994

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen esityksestä perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta. PeVM 25/1994. Viitattu 23.12.2024.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Documents/pevm_25+1994.pdf

Puurunen 2017

Puurunen, T. 2017. Perus- ja ihmisoikeusrajoitusten sääntelytarkkuudesta eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä. Jurisprudentia 2017. Viitattu 22.12.2024.

<https://journal.fi/oikeustiede-jurisprudentia/article/view/141610/89166>

Pohjonen 2009

Pohjonen, J. 2009. Rajarauhaa Suomen ja Euroopan puolesta. Rajavartiolaitos 1991–2009. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Rajavartiolaitos n.d.

Rajavartiolaitos. N.d. Rajojen valvonta. Verkkosivu. Viitattu 2.1.2025. <https://raja.fi/rajojen-valvonta>

Saraviita 2011

Saraviita, I. 2011. Perustuslaki. E-kirja. 2., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent oy. Viitattu 22.12.2024. Vaatii käyttöoikeuden.

[https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/BADBIXBTEB#kohta:PERUSTUSLAKI\(\(20\)/piste:b2](https://verkkokirjahylly-almatalent.fi.libproxy.tuni.fi/teos/BADBIXBTEB#kohta:PERUSTUSLAKI((20)/piste:b2)

Schengenin rajasäännöstö 2016

Euroopan unioni. 2016. Schengenin rajasäännöstö. 2016/399.

Viitattu 4.1.2025. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A02016R0399-20240710>

Sisäministeriö 2022

Sisäministeriön arvio rajavartiolainsäädännön muutostarpeista. 2022. Viitattu 15.1.2025.

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/0f4e3a59-4dce-4dea-aeffb6c0115c017d/ef16d68d-1de8-4d60-a7d6-cfe92081eb3a/LAUSUNTOPYYNTO_20220310083534.PDF

Sisäministeriö 2024a

Sisäministeriö. 2024. Rajavartiolaitos voisi jatkossa hyödyntää entistä enemmän teknologiaa lakisäätöissä tehtävissään.

Sisäministeriön verkkosivut 18.4.2024. Viitattu 18.1.2025.

<https://intermin.fi/-/rajavartiolaitos-voisi-jatkossa-hyodyntaa-entista-enemman-teknologiaa-lakisateisissa-tehtavissaan>

Sisäministeriö 2024b

Sisäministeriö. 2024. Suomi hakee 50 miljoonan euron rahoitusta komissiolta itärajan valvonnan vahvistamiseen. Sisäministeriön verkkosivut 26.9.2024. Viitattu 18.1.2025.

<https://intermin.fi/-/suomi-hakee-50-miljoonan-euron-rahoitusta-komissiolta-itarajan-valvonnan-vahvistamiseen->

Sisäministeriö 2024c

Sisäministeriö. 2024. Sisäministeriön vastine eduskunnan hallintovaliokunnalle. Viitattu 11.2.2025.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2024-AK-20878.pdf>

Sisäministeriön julkaisuja 2022:20

Sisäministeriö. 2022. Varautuminen muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybrdivaikuttamiseen. Selvitys lainsäädännön muutostarpeista. Sisäministeriön julkaisuja 2022:20. Viitattu 20.1.2025

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163861/S_M_2022_20.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Sosiaali- ja terveysministeriö n.d.

Sosiaali- ja terveysministeriö. N.d. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea. Verkkosivu. Viitattu 16.1.2025.

<https://stm.fi/ministerio/kansainvaliset-asiat/en/euroopan-sosiaalisten-oikeuksien-komitea>

TAMK n.d.

Tampereen ammattikorkeakoulu. N.d. Opinto-opas. Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Verkkosivu. Viitattu 18.1.2025.

<https://tamk-study-guide.tuni.fi/170/fi/37/49598/3899>

The Council of Europe at a glance n.d.

The Council of Europe. N.d. The Council of Europe at a glance. Verkkosivu. Viitattu 7.12.2024.

<https://www.coe.int/en/web/portal/the-council-of-europe-at-a-glance>

The Council of Europe: key facts n.d.

The Council of Europe. N.d. The Council of Europe: key facts. Verkkosivu. Viitattu 7.12.2024.

<https://www.coe.int/en/web/portal/the-council-of-europe-key-facts>

The European Convention on Human rights n.d.

The Council of Europe. N.d. A Convention to protect your rights and liberties. Verkkosivu. Viitattu 7.12.2024.

<https://www.coe.int/en/web/human-rights-convention?lang=en>

TSS-sopimus

Suomen YK-liitto. N.d. TSS-sopimus. Verkkosivu. Viitattu 16.1.2025.

<https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/ihmisoikeudet/tss-sopimus>

Tulli 2024

Tullin lausunto hallituksen esityksestä (HE 25/2024 vp.) eduskunnalle laiksi rajavartiolaitoksen muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. 2024. Viitattu 28.1.2025.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2024-AK-17875.pdf>

Turpeenniemi 1976

Turpeenniemi, P. W. 1976. Rajavartiolaitoksen kehitysvaiheita ja piirteitä nykytilanteesta. Tiede ja ase 1.1.1976. Viitattu 15.1.2025.

<https://journal.fi/ta/article/view/47566?acceptCookies=1>

Ulkoministeriö n.d.

Ulkoministeriö. N.d. Valittaminen Sosiaalisten oikeuksien komiteaan. Verkkosivu. Viitattu 16.1.2025.

<https://um.fi/valittaminen-sosiaalisten-oikeuksien-komitealle>

United Nations: Promotion and protection of human rights around the globe n.d.

United Nations. N.d. Promotion and protection of human rights around the globe. Verkkosivu. Viitattu 7.12.2024.

<https://www.ohchr.org/en/hrbodies/hrc/home>

United Nations n.d.

United Nations. N.d. Universal Declaration of Human Rights. Verkkosivu. Viitattu 29.12.2024.

<https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

Valtioneuvoston julkaisuja 2020:30

Valtioneuvosto. 2020. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko. Viitattu 21.11.2024.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162513/VN_2020_30.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Valtioneuvoston julkaisuja 2021:48

Valtioneuvosto. 2021. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Viitattu 21.11.2024.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163149/VN_2021_48.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vilka & Airaksinen 2003

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Viljanen 2001

Viljanen, V-P. 2001. Perusoikeuksien rajoitusedellytykset. E-kirja. Helsinki: Alma Talent oy. Viitattu 22.12.2024. Vaatii käyttöoikeuden.

<https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/GABBIXCTDG#/kohta:ii/piste:b25>

LIITTEET

Liite 1. Oppimateriaali julkisoikeuden perusteet -kurssille

Tampereen ammattikorkeakoulu
Opinnäytetyön liite 1 1(34)

Suomen rajavartiolaki

Teknisen valvonnan uudistaminen
liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan
näkökulmasta

Noora Grönthal & Erika Kurvi
2025

KAHOOT

2(34)

- Tämän Kahoot-tietokilpailun avulla pääset testaamaan tietosi aiheesta
- Älä etsi vastauksia, vaan vastaa oman tämän hetkisen tietosi mukaan

RAJAVARTIOLAIN HISTORIAA

3(34)

- Alkuperäinen rajavartiolaitoslaki (Laki rajavartiolaitoksesta, 135/1931) allekirjoitettiin tasavallan presidentin toimesta vuonna 1931. Laki kattoi vain seitsemän pykälää, jotka käsittelivät virkoja, toimia, henkilöstön oikeuksia ja velvollisuuksia sekä varusmiesten koulutuksia.
  - Rajavartiolaitoksesta annetun lain myötä annettiin myös asetus rajavartiolaitoksesta (28/1932) vuonna 1932.
- Nämä olivat Rajavartiolaitoksen toiminnan tärkeimmät perusteet.

RAJAVARTIOLAIN NYKYTILA

4(34)

- Nykymuotoinen Suomen rajavartiolaitos tuli voimaan 1.9.2005.
- Rajavartiolaitosissa säädetään valtakunnanrajan ylittamisestä ja sen valvonnasta sekä Rajavartiolaitokselle ja rajavartiomiehelle kuuluvista tehtävistä ja toimivaltuuksista.
- Rajavartiolaitoksen valmiutta ja kykyä vastata erilaisiin normaaliolojen häiriötilanteisiin parannettiin 2019 sekä 2022 voimaan astuneilla lakimuutoksilla.
- Lainsäädännön kehittämisellä on keskeinen rooli Rajavartiolaitoksessa käynnissä olevissa hankkeissa. Tavoitteena on, että Rajavartiolaitoksen valvontajärjestelmissä hyödynnetään kehittyntä teknologiaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

TEKNOLOGIAN KEHITYS RAJOJEN VALVONNASSA

5(34)

- Teknologiaa alettu hyödyntämään rajojen vartiointissa 1960-luvulla.
- Maarajojen vartiointiin merkittävä muutos v. 1996-1997, kun tekninen valvontajärjestelmä saatiin toimintaan.
- Rajavartiolaitos on hyödyntänyt toiminnassaan mm. kamera- ja valvontatietojärjestelmiä, GPS-paikanninlaitteita, sanomalaitejärjestelmä sekä sensoreita.
- Sisäministeriön tiedotteessa 4/2024 kerrotaan, että Rajavartiolaitoksen olisi mahdollista hyödyntää aiempaa enemmän teknologiaa tehtävissään. Hallitus antoi eduskunnalle esityksensä koskien muutoksia rajavartiolakiin teknisen valvonnan päivittämisen osalta (HE 25/2024 vp).

6(34)

Pohdintatehtävä yksin tai
pienryhmissä

Pohdintatehtävä 1

7(34)

Pohtikaa yksin tai pienryhmissä:

- Mitä perusoikeuksia Rajavartiolaitoksen on huomioitava toiminnassaan?
- Mitä kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia on noudatettava, kun rajavartiolake uudistetaan?

PERUS- JA IHMISOIKEUDET RAJAVARTIOLAINSÄÄDÄNNÖN NÄKÖKULMASTA

8(34)

Yleiset periaatteet

- Perus- ja ihmisoikeudet ovat jokaiselle ihmiselle kuuluvia perustavanlaatuisia oikeuksia, jotka takaavat yhdenvertaisen kohtelun.
- Suomessa perusoikeudet on kirjattu Suomen perustuslakiin, kun taas ihmisoikeudet perustuvat kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.
- Perusoikeuksien ja tavallisten oikeuksien selkeimpänä erona on yleisesti pidetty perusoikeuksien ns. korotettua muodollista lainvoimaa.
  - Perusoikeudet on siis turvattu perustuslaissa, joka on normihierarkialtaan ylemmänasteinen tavalliseen lakiin nähden. Täten sen muuttaminen on haastavampaa.

PERUS- JA IHMISOIKEUDET RAJAVARTIOLAINSÄÄDÄNNÖN NÄKÖKULMASTA

9(34)

- Yksi merkittävimmistä virstanpylväistä ihmisoikeuksien historiassa on vuonna 1948 hyväksytty YK:n ihmisoikeusjulistus, joka on tarkoitettu kaikille ihmisille ja kansoille.
  - Siinä esitetään ensimmäistä kertaa yleismaailmallisesti suojeltavat perusihmisoikeudet.
- Merkittäviä ihmisoikeussopimuksia on mm.
  - KP- ja TSS-sopimukset
  - Euroopan ihmisoikeussopimus (EIS)
- Lisäksi perus- ja ihmisoikeudet on turvattu Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa.

PERUSOIKEUKSIEN RAJOITTAMINEN

10(34)

- Suomen perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudistuksen yhteydessä 1990-luvulla todettiin, että perusoikeudet eivät voi olla täysin ehdottomia, eli niitä voitaisiin tietyissä tilanteissa rajoittaa.
- PL 23 § määrittää perusoikeuksiin tehtävistä poikkeuksista, ns. "poikkeuslaki".
- Perusoikeuden rajoittaminen tarkoittaa, että julkisen vallan toimenpiteillä kavennetaan perusoikeussäännöksen piirissä olevaa oikeutta tai puututaan yksilön oikeusasemaan, joka on suojattu perusoikeussäännöksellä. Tällöin yksilö ei voi hyödyntää perusoikeuttaan täysin, koska sitä on rajoitettu perustuslain edellyttämällä ja sallimalla tavalla.
- Perusoikeusjärjestelmän uudistuksen yhteydessä laadittu perusoikeuksien rajoitusedellytykset, joita on yhteensä seitsemän.

PERUSOIKEUKSIEN RAJOITTAMINEN

11(34)

Nämä rajoitusedellytykset ovat seuraavanlaiset:

- Rajoitusedellytysten on perustuttava lakiin.
- Rajoitusedellytysten tulee olla tarkkarajaisia sekä riittävän täsmällisiä.
- Rajoitusperusteiden on oltava hyväksyttäviä, ja rajoitusten on vastattava yhteiskunnalliseen tarpeeseen.
- Rajoitus ei kuitenkaan saa kohdistua perusoikeuden ydinalueeseen.
- Rajoitukselta edellytetään suhteellisuusvaatimuksen mukaisuutta. Rajoituksen on oltava välttämätön hyväksyttävän päämäärän saavuttamiseksi.
- Perusoikeuksien rajoittamisen yhteydessä on huolehdittava oikeusturvajärjestelyistä.
- Rajoitus ei saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

PERUS- JA IHMISOIKEUKSIEN TOTEUTUMISEN SEURANTA

12(34)

Suomessa

- Valtioneuvoston oikeuskansleri sekä eduskunnan oikeusasiamies tehtäviään hoitaessaan (PL 108 – 109 §)
- Eduskunnan perustuslakivaliokunta varmistaa, että Suomen lainsäädäntö on yhdenmukainen perustuslain kanssa.
- Vuonna 2011 perustettu Ihmisoikeuskeskus valvoo ja kehittää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä lisää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa eri toimijoiden kesken. Ihmisoikeuskeskus toimii osana eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaa.
- PL 22 § velvoittaa koko julkisen vallan edistämään perusoikeuksia. Kaikki julkista valtaa käyttävät viranomaiset ja virkamiehet osallistuvat omalla toiminnallaan perusoikeuksien toteutumisen varmistamiseen.

PERUS- JA IHMISOIKEUKSIEN TOTEUTUMISEN SEURANTA

13(34)

Ulkomailla

- Euroopan neuvosto: Päätehtävänä on edistää demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteiden toteutumista.
- Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT): Valvoo Euroopan ihmisoikeussopimuksen täytäntöönpanoa.
- Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea: Valvoo Euroopan sosiaalisen peruskirjan noudattamista sen hyväksyneiltä mailta.
- YK ihmisoikeusneuvosto: Hallitustenvälinen toimielin, joka on vastuussa ihmisoikeuksien edistämisestä sekä suojelusta kansainvälisesti.
- Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA): Tarjoaa EU:n jäsenvaltioille sekä toimielimille riippumatonta tutkimustietoon perustuvaa neuvontaa ja asiantuntemusta perusoikeuskysymyksiin liittyen

PERUS- JA IHMISOIKEUDET SEKÄ RAJAVARTIOLAKI

14(34)

Yleistä

- PL 2 luku sisältää säännökset perusoikeuksista. PL 6 § koskee yhdenvertaisuutta. Sen mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.
- Rajavartiolain 6 §:ssä säädetään asiallisuuden, puolueettomuuden ja sovinnollisuuden periaatteista. Pykälän mukaan tehtäviä suorittaessa on toimittava asiallisesti sekä puolueettomasti, sekä yhdenvertaista kohtelua ja sovinnollisuutta edistäen.
- Saman lain 7 a § määrittää vähimmän haitan periaatteesta, sen mukaan kenenkään oikeuksiin ei saa puuttua enempää, kuin on välttämätöntä.
- Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamisesta säädetään rajavartiolain 11 §:ssä.

PERUS- JA IHMISOIKEUDET SEKÄ RAJAVARTIOLAKI ¹⁵⁽³⁴⁾

Liikkumisvapaus

- Perustuslain 9 § säätelee liikkumisvapaudesta. Sen mukaan jokaisella Suomen kansalaisella ja Suomessa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa sekä valita asuinpaikkansa. Lain säännös on muista perusoikeussäännöksistä siinä määrin poikkeava, että siinä on ulkomaalaisia koskeva varaus; liikkumisvapaus on turvattu ainoastaan laillisesti oleskeleville ulkomaalaisille. Suomen rajan lain vastaisesti ylittäneellä henkilöllä ei siis ole oikeutta vapaaseen liikkumiseen Suomen alueella.
- PL 9.2 § mukaan jokaisella on oikeus lähteä maasta. Tätä oikeutta voidaan kuitenkin rajoittaa lailla esimerkiksi oikeudenkäynnin, rangaistuksen täytäntöönpanon tai maanpuolustusvelvollisuuden vuoksi.

PERUS- JA IHMISOIKEUDET SEKÄ RAJAVARTIOLAKI ¹⁶⁽³⁴⁾

Liikkumisvapaus

- PL 9.3 § sisältää säännökset luovutuksesta ja maasta karkottamisesta. Sen mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Tästä on mahdollista poiketa lailla. Maasta karkottamista ei anneta Suomessa rangaistuksena sen perustuslainvastaisuuden vuoksi. Maasta karkottaminen voidaan tietyin ehdoin kohdistaa ulkomaalaisiin, mutta senkin on tapahduttava ilman rankaisemisen tarkoitusta. Valtiolla on oikeus kääntää ei-toivotut henkilöt rajalla suvereniteettiperusteella, mutta tämä ei koske maahan palaavia Suomen kansalaisia.
- Liikkumisvapauden lainkohdan viimeisessä momentissa säädetään ulkomaalaisten oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa. PL 9.4 §:n mukaan tästä säädetään lailla. Lisäksi 9.4 §:ssä säädetään, että ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

PERUS- JA IHMISOIKEUDET SEKÄ RAJAVARTIOLAKI ¹⁷⁽³⁴⁾

Yksityiselämän suoja

- PL 10 § säätelee yksityiselämän suojasta. Yksityiselämän suoja perinteisenä vapausoikeutena on kuvailtu sellaisena, joka takaa yksilön oikeuden elää omaa elämäänsä ilman mielivaltaista tai perusteetonta puuttumista viranomaisten tai muiden ulkopuolisten taholta.
- PL 10.4 § mukaan lailla voidaan kuitenkin sääteellä välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen, mm. rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä, turvallisuustarkastuksessa ja vapaudenmenetyksen aikana. Tällainen rajoitusvaltuus tarkoittaa turvallisuustarkastuksen osalta lentokentillä ja muussa liikenteessä tapahtuvia tarkastuksia, sekä erityistilanteissa tapahtuvaa kirjeiden ja postin avaamista. Erityistilanteena voidaan pitää esim. kansainvälisten konferenssien tai valtiovierailuiden turvallisuuden varmistusta.

PERUS- JA IHMISOIKEUDET SEKÄ RAJAVARTIOLAKI ¹⁸⁽³⁴⁾

Yksityiselämän suoja

- EIS 8 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus yksityis- ja perhe-elämänsä, kotinsa ja kirjeenvaihdonsa kunnioittamiseen. Artiklan 2 kohdan mukaan tätä oikeutta voidaan rajoittaa lailla, jos rajoitus on välttämätön demokraattisessa yhteiskunnassa esimerkiksi kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen, rikollisuuden torjunnan tai muiden henkilöiden oikeuksien suojaamiseksi.
- Lisäksi EU:n perusoikeuskirjan 7 artikla vahvistaa jokaisen oikeuden yksityis- ja perhe-elämänsä, kotinsa ja viestintänsä kunnioittamiseen. Perusoikeuskirjan 8 artikla puolestaan turvaa henkilötietojen suojan, edellyttäen, että tietojen käsittely tapahtuu asianmukaisesti, tiettyä tarkoitusta varten ja henkilön suostumuksella tai laillisen perusteen nojalla.

EU:N JA KANSAINVÄLISTEN SOPIMUSTEN VAIKUTUS SUOMEN RAJAVARTIOLAINSAADÄNTÖÖN

19(34)

- EU-oikeuden etusijaperiaate: Kansallinen oikeusnormi väistyy silloin, kun se on ristiriidassa yhteisöoikeuden normin kanssa, eikä ristiriitaa voida poistaa tulkinnalla. Tässä tapauksessa kansallinen normi jätetään soveltamatta, ja yhteisöoikeuden normi saa etusijan.
- Schengenin rajasäännöstössä säädetään ulkorajoista, sisärajoista, rajanylityspaikoista, rajavalvonnasta, rajojen valvonnasta sekä rajatarkastuksesta. Asetuksen 4 artikla koskee perusoikeuksia, ja sen mukaan jäsenvaltioiden on Schengenin rajasäännöstöä soveltaessaan toimittava niin, että mm. Euroopan unionin perusoikeuskirjan säännökset toteutuvat.
- Rajavartiolain 24 a § mukaan mm. Euroopan unionista tehty sopimus, Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus sekä eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain nojalla annettu asetus ovat sellaisia kansainvälisiä velvoitteita, jotka sitovat Suomea ja siten ne on huomioitava Rajavartiolaitoksen toiminnassa.

20(34)

Pohdintatehtävä yksin tai
pienryhmissä

Pohdintatehtävä 2

21(34)

- Millaisia vaikutuksia Venäjän hyökkäyksellä Ukrainaan on ollut Suomen turvallisuustilanteelle?
- Mitä haasteita hybridivaikuttaminen on aiheuttanut Suomen rajaturvallisuudelle?

MUUTTUVAT TURVALLISUUSHAASTEET

22(34)

- Maailman, Euroopan ja samalla Suomen turvallisuustilanne on muuttunut viime vuosien aikana.
- Perinteiset sodat, konfliktit tai luonnonkatastrofit eivät ole enää ainoita turvallisuusuhkia Suomessa, vaan niiden rinnalle on tullut myös hybridivaikuttamisen uhka.
  - Hybridivaikuttamisella tarkoitetaan valtion tai ei-valtiollisen toimijan suunnitelmallista toimintaa, jossa se hyödyntää ei-sotilaallisia keinoja pyrkiessään vaikuttamaan valtion heikkouksiin.
- Euroopan ja Suomen turvallisuus- ja toimintaympäristö on muuttunut erityisesti sen jälkeen, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan 24.2.2022.

RAJAVARTIOLAIN PÄIVITYSTARVE

23(34)

- Suomen sisäministeriön vuoden 2022 selvityksessä (2022:20), joka toimi perustana rajavartiolaiton uudistukselle, todettiin:
  - Hybridivaikuttamisessa vieraat valtiot voivat aktiivisesti ohjata maahantulijoita Euroopan unionin ulkorajoille osana laajempaa painostusoperaatiota.
  - Tämä ilmiö voi vakavasti haastaa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä, erityisesti tilanteissa, joissa maahantulijat pyritään soluttamaan tiedustelu- tai sotilastarkoituksiin tai joissa yhdistetään muita hybridivaikuttamisen muotoja, kuten informaatiovaikuttamista.
- Tällaiset tilanteet edellyttävät lainsäädännöltä tasapainoa kansallisen turvallisuuden varmistamisen ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamisen välillä.

Lausuntokierros hallituksen esityksestä

24(34)

- Professori Olli Mäenpää:
  - Sääntelyn tulee olla kohdennettua ja välttämättömyyden periaatetta on kunnioitettava, jotta yksityiselämän suoja ja perusoikeudet eivät vaarannu.
- Professori Anu Mutanen:
  - Vaikka hallituksen esityksessä on huomioitu keskeiset perusoikeuskysymykset, on perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi jäänyt rajalliseksi.
  - Ehdotetut muutokset teknisen valvonnan ja radioteknisen valvonnan osalta tarkoittaisivat perusoikeusrajoituksia.
- Perustuslakivaliokunta:
  - Valiokunta pitää radioteknisen valvonnan vaikutusta yksityiselämän suojaan suhteellisen vähäisenä, sillä laissa asetetaan valvonnalle selkeät rajat, ja kerätyt välitystiedot on hävitettävä tai anonymisoitava. Samalla se kuitenkin korostaa, että viestinnän tunnistamistietojen kerääminen voi muodostaa yksityiselämän suojan kannalta ongelmallisia tilanteita.

Lausuntokierros hallituksen esityksestä ²⁵⁽³⁴⁾

- Sisäministeriön vastine hallintovaliokunnalle:
  - Haasteena se, miten valvonnan tietoja käsitellään ja kuinka hyvin kansalaisten oikeudet turvataan.
  - Liikkumisvapauden osalta teknisen ja radioteknisen valvonnan laajennus tarkoittaa käytännössä sitä, että Rajavartiolaitos saa aiempaa laajempaa mahdollisuudet seurata liikkumista rajavyöhykkeellä ja sen läheisyydessä.
  - Erityisesti muuttoliikkeeseen liittyvät tilanteet voivat aiheuttaa tarvetta valvonnan kohdentamiseen, mutta samalla herää kysymys siitä, missä määrin tekninen seuranta voi johtaa liikkumisen tarpeettomaan rajoittamiseen tai turvapaikanhakuoikeuden vaarantumiseen.
- Hallintovaliokunnan mietintö:
  - Pitää teknisen valvonnan laajennusta perusteltuna.
  - Mietinnössä katsotaan, että radiotekninen valvonta parantaa Rajavartiolaitoksen kykyä ennakoita ja reagoida nopeasti muuttuviin turvallisuustilanteisiin sekä valtakunnanrajoilla että merialueilla.

YKSITYISELÄMÄN SUOJA JA TEKNINEN VALVONTA

26(34)

- Teknisen valvonnan toteutuksessa on otettava huomioon yksityiselämän suoja, joka on turvattu perustuslain 10 §:ssä.
- Hallituksen esityksessä (HE 25/2024 vp) on huomioitu, että tekninen ja radiotekninen valvonta saattavat käsitellä henkilötietoja. Tällöin on varmistettava, että tietojen käsittely on täysin lainmukaista ja että riskejä, kuten arkaluonteisten tietojen käsittelyä, pyritään minimoimaan.
- Erityisesti radioteknisen valvonnan osalta tietojen käyttö on rajattu alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen, eikä niitä voida käyttää esimerkiksi rikostorjunnan tai muiden valvontatarkoitusten edistämiseen ilman selkeää laillista perustetta.

LIIKKUMISVAPAAUS JA TEKNINEN VALVONTA

27(34)

- Rajavartiolain uudistuksessa on otettu huomioon se, että valvonnan lisääminen rajaturvallisuuden nimissä voi aiheuttaa huolta liikkumisvapauden rajoittumisesta.
- Uudistus sallii teknisen ja radioteknisen valvonnan käytön erityisillä alueilla (esim. rajanylityspaikoilla, merialueilla ja rajavyöhykkeillä)
- Valvontaa suoritetaan tarkasti määritellyissä tilanteissa, ja sen kohteena ovat ensisijaisesti rajaturvallisuuden ylläpitoon liittyvät toiminnot, ei yksittäisten ihmisten liikkeiden seuraaminen.
- Valvonnan vähäinen puuttuminen liikkumisvapauteen on katsottu perustelluksi, sillä sen avulla pystytään tehokkaasti ehkäisemään turvallisuusriskkejä ja ylläpitämään yleistä järjestystä.

LAIN PÄIVITTÄMISEN TAVOITTEET JA ODOTETUT VAIKUTUKSET

28(34)

- Suomen rajavartiolain uudistamisen yksi keskeisistä tavoitteista on modernin teknologian tehokkaampi hyödyntäminen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä.
  - Teknisen valvonnan käyttöaluetta laajennettiin → kattaa nyt myös yleisemmin merialueet, ilmatilan sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevat alueet.
  - Radioteknisen valvonnan säätelyä on kehitetty → Rajavartiolaitos voi havaita, paikantaa ja tunnistaa radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja ja radiolaitteita.
  - Lakimuutoksilla vastataan rajavalvonnan laitteistojen ikääntymiseen ja niiden modernisoinnin tarpeeseen → tukee Rajavartiolaitoksen kykyä vastata ennakoimattomiin tilanteisiin.
  - Uudet valvontalaitteet (mm. ulkovartiolaivat ja valvontalentokoneet) varustetaan radiotekniseen valvontaan soveltuvilla järjestelmillä → mahdollistaa tehokkaamman valvonnan ja viranomaisten välisen yhteistoiminnan parantamisen

MIKÄ RAJAVARTIOLAISSA MUUTTUI?

29(34)

- 29 §: Tekninen valvonta, joka mahdollistaa jatkuvan tai toistuvan valvonnan kulkuneuvoihin, kuljettajiin, jalankulkijoihin ja yleisöön. Valvontaa ei voi kohdistaa kotirauhan suojaamiin paikkoihin tai henkilöstötiloihin.
- Rajavartiolaikiin lisätty 29 a-d §:
  - 29 a §: Radiotekninen valvonta, joka mahdollistaa radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden havaitsemisen ja paikantamisen. Tämä valvonta voidaan käyttää hätätapauksissa, kuten kadonneiden henkilöiden paikantamiseksi.
  - 29 b-c §: Sähköisten viestintätietojen käsittely radioteknisessä valvonnassa. Tallennetut tiedot on hävitettävä tai anonymisoitava käsittelyn jälkeen.
  - 29 s §: Teknisten ja radioteknisten laitteistojen asettaminen valvontaa varten. Rajavartiolaikoksella on oikeus asentaa laitteita ilman maanomistajan lupaa, mutta laitteet voidaan asettaa myös tilapäisesti enintään kuudeksi kuukaudeksi.

30(34)

Case-tehtävä pienryhmissä

Case 1

31(34)

Suomen Rajavartiolaitos saa tiedon mahdollisesta laittomasta rajanylityksestä. Lisäksi he epäilevät, että mukana on henkilöitä, jotka saattavat olla vaarassa joutua ihmiskaupan uhreiksi. Rajavartijat ryhtyvät tarkempiin toimiin, kuten henkilö tarkastuksiin ja matkatavaroiden läpivalaisuun. Varmistaakseen rajanylittäjien henkilöllisyyden, rajavartijat hyödyntävät uutta teknologiaa, kuten radioteknistä valvontaa ja kasvojen tunnistusta.

A) Millaisten perusoikeuksien toteutuminen tulee erityisesti huomioida tässä tilanteessa?

B) Miten Rajavartiolaitoksen tulee huomioida haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden turvallisuus ja perusoikeuksien toteutuminen?

C) Mitkä kansainväliset sopimukset vaikuttavat Rajavartiolaitoksen toimintaan ja millä tavalla?

LÄHTEET

32(34)

- Grönthal, N. & Kurvi, E. Suomen rajavartiolaitaki. Teknisen valvonnan uudistaminen liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan näkökulmasta. Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 19.1.2025.
- OPINNÄYTETYÖN LÄHTEET
  - Böjarsen, V. 2024. Uudet opetusluonnitelmat rakentavat uusia osaamista. Tampereen ammattikorkeakoulu 10.5.2024. Viitattu 18.1.2025. <https://blogs.tuni.fi/mao/blog/2024/05/10/uudet-opetusluonnitelmat-rakentavat-osaamista/>
  - Edukunta. N.d. Euroopan neuvoston sopimukset. Verkko-sivu. Viitattu 16.1.2025. <https://www.edukunta.fi/Finanssivaltiosioston-tilintalouden-ja-tyo-voiman-kehittamisen-ja-tyo-voiman-kehittamisen-sopimukset>
  - Euroopan ihmisoikeusopimus n.d. Euroopan unioni. N.d. Euroopan ihmisoikeusopimus (ECHR). Verkko-sivu. Viitattu 13.1.2024. https://eur-lex.europa.eu/eli/eu/consortium/1953/2024/01/01/ed/ISSUM/eu_human_rights_convention
  - Euroopan parlamentti. 2024. Schengen-alue: opas Euroopan rajattomasta vyöhykkeestä. Verkko-sivu. Viitattu 2.1.2025. <https://www.europa.eu/europa/en/topics/schengen/schengen-areas-what-is-a-schengen-area-europa/en>
  - European union agency for fundamental rights. N.d. About FRA. Verkko-sivu. Viitattu 29.12.2024. <https://fra.europa.eu/about/fra>
  - Euroopan unioni. 2023. Euroopan unionin perusoikeuslaki. Verkko-sivu. Viitattu 16.1.2025. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2000/435/oj/consolidated/2024/01/01/pt/1/fi>
  - Euroopan unionin virallinen lehti. 2023. Euroopan unionin perusoikeuslaki. Viitattu 18.1.2024. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2000/435/oj/consolidated/2024/01/01/pt/1/fi>
  - Hallberg, P., Karppinen, H., Ojanen, T., Scheinin, M., Tuori, K., Viljanen, M.P. 2005. Perusoikeudet. Perusoikeusjärjestelmä. Päivitetty 2021. Helsinki: Alma In Sight. Verkko-työ. Vaatii käyttöoikeuden. Viitattu 2.1.2025. <https://www.perusoikeudet.fi/Perusoikeudet>
  - Hallintolainkirkon määräys HVM/g/2024/vp—HE 25/2024 vp. Viitattu 11.2.2025. https://www.eduskunta.fi/Eivakki/Materiaali/2024/HE_25_2024_vp
  - Hallituksen esitys eduskunnalle rajavartiolaitosta ja rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön uudistamisesta. HE 6/2025. Viitattu 20.11.2024. https://www.finlex.fi/fi/esitykset/2025/2025006000/2025006000_01/01/2025006000_01
  - Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolaitoksen muuttamisesta. HE 94/2022. Viitattu 21.11.2024. https://www.eduskunta.fi/Eivakki/Materiaali/2022/HE_94_2022_vp
  - Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolaitoksen muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. HE 35/2024. Viitattu 21.11.2024. https://www.eduskunta.fi/Eivakki/Materiaali/2024/HE_35_2024_vp
  - Hivonen, A. Mikä metodi? Opa oikeustieteen metodologian. Yleisen oikeustieteen julkaisu 17. Helsinki 2013. Viitattu 16.1.2025. <https://hepa.helsinki.fi/eriyttava-suomen-oikeustieteen-metodi-2013-06-08-1460-2480248024802480>
  - Husa, J. & Pohjalainen, T. Julkisen vallan oikeudelliset perusteet. 2014. Verkko-työ. 4. uudistettu painos. Helsinki: Alma Talentoy. Viitattu 22.11.2024. Vaatii käyttöoikeuden. <https://verkko-oikeus.fi/vallan-oikeus>
  - Ihmisoikeudet.net. N.d. Perusoikeuksien valvonta. Verkko-sivu. Viitattu 22.11.2024. <https://ihmisoikeudet.net/ihmisoikeudet-suomen-osa-alueella-suomessa/>
  - Ihmisoikeuskeskus. N.d. Mikä ihmisoikeuskeskus? Verkko-sivu. Viitattu 7.12.2024. <https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/ihmisoikeuskeskus/>
  - Ikkamavaara, P. 2019. Rajavartiolaitos -100 vuotta turvana kaikissa oloissa. Sisäministeriön blogi 21.3.2019. Viitattu 18.1.2025. <https://intermin.finjankehitysblogi.fi/blog/rajavartiolaitos-100-vuotta-turvana-kaikissa-olossa>

LÄHTEET

33(34)

- KP-sopimus Suomen YK-liitto N.d. Verkko sivu. Vitattu 16.1.2025. <https://www.yk.liitto.fi/viki-teenarit/ihmis-oikeudet/ks-sopimus>
- Mikko, M. 2023. Euroopan taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset perusoikeudet. E-kirja. Helsinki: Edita Publishing Oy. Vaati käyttöoikeuden. Vitattu 16.1.2025. <https://shop.edita.fi/libraries/tunni/tunnit/936060#kirjoittaja/toimittaja>
- Mitänen, A. 2024. Läusunto eduskunnan perustuslakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rajavartiolaitosmuuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. HE 35/2024 vp. Vitattu 11.1.2025. <https://www.eduskunta.fi/FI/vastuu/ajankohtaiset/eduskunnan-toiminta/eduskunta/Eduskunta/Ajankohtaiset/2024/Ajankohtaiset/2024-01-11-14-11-2024>
- Mäenpää, O. 2024. Läusunto perustuslakivaliokunnalle. HE 29/2024 vp. Vitattu 28.1.2025. <https://www.eduskunta.fi/FI/vastuu/ajankohtaiset/eduskunnan-toiminta/eduskunta/Eduskunta/Ajankohtaiset/2024/Ajankohtaiset/2024-01-28-14-11-2024>
- Oikeusministeriö. N.d. Perus- ja ihmisoikeudet. Verkko sivu. Vitattu 22.11.2024. <https://oikeusministerio.fi/viivakortti/ihmis-oikeudet>
- Opetushallitus. N.d. Eoppimateriaalin laatu kriteerit. Verkko sivu. Vitattu 18.1.2025. <https://www.ooph.fi/viivakortti/opo-informaatio/laatu/kriteerit>
- Pellonpää, M., Gullans, M., Pöyhönen, P., Tapanila, A. 2018. Euroopan ihmisoikeussopimus. E-kirja. 6. uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent. Vitattu 11.1.2025. Vaati käyttöoikeuden. <https://verkkoaihehilly-almatalent.fi/libraries/tunni/tunnit/936060#kirjoittaja/toimittaja>
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolaitosmuuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Pe V. 19/2024 vp. Vitattu 11.1.2025. <https://www.eduskunta.fi/FI/vastuu/ajankohtaiset/pe-v/19-2024-vp>
- Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen esityksestä perustuslakien perusoikeus sääntöjen muuttamisesta. Pe VM 29/1994. Vitattu 23.12.2024. <https://www.eduskunta.fi/FI/vastuu/ajankohtaiset/pe-vm/29-1994>
- Puuninen, T. 2024. Perus- ja ihmisoikeusraporttien sääntelytarpeista eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä. Jurisprudentia 2024. Vitattu 22.12.2024. <https://www.jurisprudentia.fi/julkaisut/2024/01/2024-01-11-2024>
- Pöyhönen, J. 2025. Rajavartiolaitos Suomen ja Euroopan puolesta. Rajavartiolaitos 2025. Helsinki: Kustannus- ja kirjasto Otaava.
- Rajavartiolaitos. N.d. Rajajärjelmä. Verkko sivu. Vitattu 2.1.2025. <https://raja.fi/raja-jarjelmä>
- Saravirta, J. 2024. Perustuslaki. E-kirja, 2. uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent. Vitattu 22.12.2024. Vaati käyttöoikeuden. <https://verkkoaihehilly-almatalent.fi/libraries/tunni/tunnit/936060#kirjoittaja/toimittaja>
- Schengenin rajaisännöitä. 2019/1999. Vitattu 4.1.2025. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/1999/oj/fulltext>
- Sisäministeriö. 2024. Rajavartiolaitos voisi jatkossa hyödyntää entistä enemmän teknologiaa lakitoimissaan. Sisäministeriön verkkosivut 28.1.2024. Vitattu 18.1.2025. <https://intermin.fi/raja-vaihtojen-voimakkaita-tyokaloja>
- Sisäministeriö. 2024b. Suomi heikentää omillaan euron rahoitusta eräjärvä ja loman vahvistamisen. Sisäministeriön verkkosivut 26.9.2024. Vitattu 18.1.2025. <https://intermin.fi/ajankohtaiset/euro-rahituksen-lainauksen-lyhennykset>
- Sisäministeriö. 2024c. Sisäministeriön väitteistä eduskunnan hallintovaliokunnalle. Vitattu 11.1.2025. <https://www.eduskunta.fi/FI/vastuu/ajankohtaiset/eduskunnan-toiminta/eduskunta/Eduskunta/Ajankohtaiset/2024/Ajankohtaiset/2024-01-11-14-11-2024>
- Sisäministeriö. 2024. Varatuomioistimen muuttaminen hyväksyttäväksi hybridi vaihtokannaksi. Selvitys lainauksen muuttamisesta. Sisäministeriön julkaisu 2024. Vitattu 20.1.2025. <https://www.sisintermin.fi/julkaisut/2024/01/2024-01-20-2024>
- Sisäministeriön arvio rajavartiolaitos sääntöjen muuttamisesta. 2022. Vitattu 15.1.2025. <https://api.hankiikka.com/raja-vaihtojen-saantojen-muuttamisesta-2022>
- Sisäministeriön arvio rajavartiolaitos sääntöjen muuttamisesta. 2022. Vitattu 15.1.2025. <https://api.hankiikka.com/raja-vaihtojen-saantojen-muuttamisesta-2022>

LÄHTEET

34(34)

- Sosiaalija terveysministeriö. N.d. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea. Verkko sivu. Vitattu 16.1.2025. <https://stm.fi/ministerio/olain/olain/olain/sosiaaliset-oikeudet/euroopan-sosiaalisten-oikeuksien-ohjelma>
- Suomen YK-liitto. N.d. KP-sopimus. Verkko sivu. Vitattu 16.1.2025. <https://www.yk.liitto.fi/viki-teenarit/ihmis-oikeudet/ks-sopimus>
- Suomen YK-liitto. N.d. TSS-sopimus. Verkko sivu. Vitattu 16.1.2025. <https://www.yk.liitto.fi/viki-teenarit/ihmis-oikeudet/ks-sopimus>
- Tampereen ammattikorkeakoulu. N.d. Opinto-oppas. Liiketoiminnan tukitoimintojen ohjelma. Verkko sivu. Vitattu 18.1.2025. <https://tampereuni.fi/oppas/opinto-oppas>
- The Council of Europe. N.d. The Council of Europe at a glance. Verkko sivu. Vitattu 12.12.2024. https://www.coe.int/t/ta/en/about_us/about_us.php
- The Council of Europe. N.d. The Council of Europe, key facts. Verkko sivu. Vitattu 12.12.2024. https://www.coe.int/t/ta/en/about_us/about_us.php
- Turpeenniemi, P. W. 1976. Rajavartiolaitoksen kehitys vaikeita ja pitkeitä mykylänsästä. Tiede ja teologia 11976. Vitattu 15.1.2025. <https://www.tiedeja-teologia.fi/julkaisut/11976>
- Ylikommissio. N.d. Valtioneuvoston oikeuksien komitean. Verkko sivu. Vitattu 16.1.2025. <https://www.yk.liitto.fi/viki-teenarit/ihmis-oikeudet/ks-sopimus>
- United Nations. N.d. Promotion and protection of human rights around the globe. Verkko sivu. Vitattu 12.12.2024. <https://www.un.org/en/about-us/global-activities>
- Valituneuvosto. 2020. Universal Declaration of Human Rights. Verkko sivu. Vitattu 25.12.2024. <https://www.un.org/en/about-us/global-activities>
- Valtioneuvosto. 2020. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolittinen selonteko. Vitattu 21.11.2024. <https://www.valtioneuvosto.fi/viivakortti/valtioneuvoston-2020-2021-2024>
- Valtioneuvosto. 2024. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Vitattu 21.11.2024. <https://www.valtioneuvosto.fi/viivakortti/valtioneuvoston-2024-2025>
- Vilkkio, H. & Airaikainen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannus- ja kirjasto Tammi.
- Viljainen, V-P. 2001. Perusoikeuksien rajoitus edellytykset. E-kirja. Helsinki: Alma Talent. Vitattu 22.12.2024. Vaati käyttöoikeuden. <https://verkkoaihehilly-almatalent.fi/libraries/tunni/tunnit/936060#kirjoittaja/toimittaja>